

PARTEA 1

România posibilă

Program Politic PLUS 2020 - 2030

Sinteză

Dragă cititorule!

Te invit să citești, înainte de toate, cele câteva rânduri de mai jos.

PLUS are convingerea că o promisiune politică responsabilă pentru România vine din viziunea pe care o proiectăm pentru România de mâine. România posibilă, prezintă aspirațiile partidului nostru, cu gândul la ceea ce ne dorim să se realizeze cât mai curând posibil:

Ne dorim o țară în care fiecare dintre noi să aibă o viață de calitate, construită de cetățeni activi și responsabili, care își aduc contribuția la realizarea și menținerea unor comunități deschise și solidare. Pentru asta, avem nevoie de un stat responsabil, care să asigure cadrul și sprijinul necesar pentru construirea unei Români prospere, cu loc și identitate bine definite în UE.

De 30 de ani, fiecare partid sau alianță politică ce s-a perindat la putere a promis programe de măsuri ce urmau a fi luate și mai toate sunau bine pe hârtie: prosperitate, creștere economică, pensii mai mari, investiții în infrastructură și economie. Doar că prea puține dintre efectele pozitive ale acestor măsuri au ajuns să fie simțite de noi toți. Prin comparație cu potențialul real al României, toți am simțit că ceea ce am realizat reprezintă prea puțin și s-a făcut prea lent.

Noi, cei din PLUS, credem că primul lucru pe care trebuie să-l afirmăm cu claritate este viziunea pentru România de mâine. Măsurile practice sunt importante și utile doar dacă sunt trepte către un viitor pe care ni-l dorim și pe care îl putem descrie împreună, altminteri vor rămâne doar pași rătăciți pe drumul spre nicăieri. Trebuie mai întâi să descriem România pe care ne-o dorim, patria din care nu vom mai vrea să plecăm decât în vacanțe, țara de care ne simțim cu adevărat legați. Abia apoi vom putea gândi împreună măsurile care ne vor duce acolo. Pentru că e inutil să-ți numeri pașii dacă nu știi încotro te îndrepti.

Chiar dacă viziunea PLUS, obiectivele și direcțiile de acțiune din următoarele capitole au fost construite înainte de criza globală provocată de pandemia COVID-19, credem că ceea ce proiectăm pentru viitorul României în aceste pagini rămâne valabil. Da, suntem conștienți că eforturile necesare pentru a realiza ceea ce ne dorim pentru viitor vor fi semnificativ mai mari de acum încolo. Dar suntem mai convinși ca oricând că a merge pe calea dezvoltării durabile, cu măsuri ferme care să asigure o viață de calitate, este singura cale pentru ca România să rămână puternică în fața oricăror provocări pe care viitorul ni le va aduce.

România Posibilă este un document de viziune, promisiunea PLUS făcută cetățenilor țării: acțiunile membrilor PLUS, acțiunile partidului vor respecta acest cadru definitoriu pentru identitatea noastră. În același timp, ne angajăm să îmbunătățim continuu acest cadru prin dialog și dezbateri între membri și cu toți cei interesați de o viziune coerentă pentru țara noastră!

Cuprins

Introducere	6
Ce este proiectul România posibilă?	7
Viziunea PLUS	10
Valorile fundamentale ale PLUS	12
Libertatea	12
Dreptatea	13
Solidaritatea	14
Calitățile omului politic PLUS: competența, cinstea, curajul	15
Proiectul „România posibilă”, răspunsul PLUS la marile provocări ale lumii contemporane	18
1. România solidară și sănătoasă	20
Garanția națională pentru un viitor mai bun al copiilor	20
Tinerii la timpul prezent	22
Solidaritate împotriva sărăciei, violenței și excluziunii	23
Românii din Europa: hrănim, îngrijim, construim Europa	26
Sport și mișcare pentru o viață mai bună în România	27
2. România verde – Pactul ecologic pentru dezvoltare durabilă	29
Mediul, valori și resursele naturale	30
Energie, transport, mobilitate și orașe verzi	33
Agricultură și dezvoltare rurală	35
Planificare și amenajarea teritorială pentru o Românie verde	36
3. România conectată – lider european al politicilor digitale	38
Inovare și noi tehnologii	39
Orașele inteligente și dezvoltarea urbană	40
Serviciile de guvernare și administrație digitală	42
Transformarea economiei și a industriilor prin digitalizare	43
4. România creativă și educată	45
Patrimoniu și cultură	45
Industrii creative și meseriile viitorului	46
Educația și noile tehnologii – inovare în învățare	48

5. România muncii și a competitivității	49
Antreprenoriatul și libera inițiativă	49
Turismul – promovarea valorilor și beneficii economice	51
România ca pol european al industriei de îngrijire și sănătate	52
Educație și învățare continuă într-o lume în mutație	54
Cercetare și inovare pentru competitivitate	57
6. România actor european și garant al securității regionale	59
România în Uniunea Europeană	59
Politica de apărare	61
Securitate regională, parteneriate bilaterale și multilaterale	62
Pilonii acțiunii politice PLUS	65
1. Stat responsabil	65
2. Comunități solidare și deschise	68
3. Cetățenie activă	70

Introducere

Acum 100 de ani, în 1919, într-un moment de cumpănă pentru Europa și pentru întreaga lume, sociologul Max Weber susținea o conferință publică excepțională despre vocația omului politic. Max Weber era conștient că o lume a oamenilor care doresc să trăiască în pace se poate construi numai dacă oamenii politici își înțeleg chemarea și acceptă să-și pună existența în slujba unei vieți mai bune a semenilor. Ultimul paragraf al conferinței, ca un sfat dat peste timp tuturor oamenilor politici, se deschide în acest fel: „întreaga experiență istorică atestă faptul că omul nu ar fi putut atinge niciodată posibilul dacă nu ar fi ținut, mereu și mereu, imposibilul”.

Chemarea omului politic este aceea de a-și încuraja și de a-și mobiliza semenii să țină la imposibilul, pentru a-l face mereu și mereu posibil. Chemarea oamenilor politici din România trebuie să fie, în următorii ani, aceea de a reda speranța și încrederea concetățenilor lor că **o altă Românie, mai bună și mai dreaptă, este posibilă.**

O Românie cu un stat responsabil, cu cetățeni activi, cu comunități deschise și solidare.

Căci o viață de calitate înseamnă funcționarea ireproșabilă a administrației și a instituțiilor publice, care au în centrul preocupării lor respectul față de cetățeni și față de drepturile lor.

O Românie capabilă să-și valorifice resursele naturale, culturale și umane nu pentru a le exploata și a le vinde la un preț de nimic, ci pentru a face din ele condiția unei societăți mai bune și mai drepte în viitor. Proiectul politic **România posibilă** este proiectul unei Românii viitoare, ale cărei resurse trebuie să devină prioritatea politicilor publice care să facă din ele un potențial cu o capacitate practic nelimitată de producere de bogăție pentru fiecare dintre noi și pentru toți împreună ca societate.

Transformarea imposibilului în posibil nu se poate întâmpla prin miracol, ci este un îndelung efort al societății întregi de a-și oferi sieși și generațiilor viitoare o viață prosperă, într-un mediu natural echilibrat, într-un mediu construit sănătos și sigur, printr-o utilizare responsabilă a resurselor naturale. Efortul va fi și mai mare acum, când omenirea se află la o nouă răscruce, acum, când pandemia COVID-19 ne împinge inevitabil spre noi crize, ducând la acutizarea problemelor cu care ne confruntăm în lumea aceasta globalizată.

Noi, **PLUS**, vrem ca țințele de dezvoltare a României să nu mai fie imposibile și mereu amânate, ci, prin efortul comun al nostru, al tuturor, să transformăm posibilitățile viitorului îndepărtat în realitate imediată.

Acest deziderat trebuie pus în practică prin politici publice clare, cu programe integrate cuprinzând pachete de măsuri precise, de către oameni înzestrați cu anumite calități și cu vocație pentru munca în slujba semenilor.

CE ESTE PROIECTUL ROMÂNIA POSIBILĂ?

PLUS lansează documentul **România posibilă**, care prezintă, în mod sintetic, **viziunea partidului** privind dezvoltarea României pentru următorul deceniu. Viziunea **PLUS** se sprijină pe cele **trei valori fundamentale** asumate de către membrii partidului: **libertatea** (valoare esențială a dezvoltării și afirmării demne a persoanei umane înțeleasă în postura cetățeanului activ); **dreptatea** (valoare a unui stat responsabil și echitabil); **solidaritatea** (valoare-cheie pentru a construi comunități puternice și deschise și o societate echilibrată).

Valorile majore ale acțiunii politice a **PLUS** sunt puse în practică de către oameni care trebuie să dovedească, la rândul lor, că dispun de trei calități, fără de care această acțiune politică este sortită eșecului sau deturnării înspre scopuri străine interesului public. Astfel, considerăm că omul politic trebuie să fie, în același timp și în mod inseparabil, un **om competent**, un **om cinstit** și un **om curajos**. Fără competență, un om poate să participe la efortul semenilor, dar nu reușește să ofere soluții la problemele tot mai complexe ale societății în care trăim. Fără cinste, valoarea morală primordială a celui care servește interesul public, omul politic cade ușor în corupție, nepotism, trafic de influență sau abuz. În sfârșit, e greu de imaginat un om politic priceput și cinstit, dar lipsit de curajul asumării unor acțiuni și decizii. Căci, în acest caz, nici priceperea și nici onestitatea lui nu îl vor ajuta și nu-i vor ajuta pe semenii în înfruntarea provocărilor care le stau în față.

Ca să putem acționa în modul cel mai adecvat cu putință, este nevoie să înțelegem **contextul european și internațional în care ne aflăm**. De aceea, ni s-a părut util să arătăm felul în care vedem rolul României în Uniunea Europeană, dar și modul în care ne raportăm la românii care trăiesc și muncesc în țările europene. Suntem atașați necondiționat valorilor europene, iar concetățenii noștri, care au ales să se stabilească, temporar sau definitiv, în alte țări, participă la construirea Europei de azi și de mâine. În același timp, ținând cont de acest angajament profund european, e important să ne stabilim deopotrivă **liniile politicii externe**, maniera în care înțelegem să ne îndreptăm spre vecinii noștri și spre celelalte țări și regiuni ale lumii, dar și **liniile politicii de apărare**, astfel încât să ne putem afirma ca un partener de încredere în alianțele internaționale și în relațiile cu marile puteri ale lumii. Importanța contextului european și internațional a devenit mai evidentă ca oricând în criza pandemiei COVID-19, ale cărei efecte le vom resimți în perioada imediat următoare.

Plecând de la aceste premise și în acest context european și internațional, pe ce se sprijină proiectul acțiunii politice a **PLUS**? Noi considerăm că la temelia acestei acțiuni stau patru piloni: **statul responsabil, comunitățile solidare, cetățeanul activ și dezvoltarea durabilă**. Acești patru piloni trebuie să lucreze în sinergie pentru a oferi fiecărui cetățean român și tuturor împreună o viață de calitate, o viață împlinită, așa cum ne-o dorim. Noi, ca partid politic, trebuie să veghem ca niciunul dintre acești piloni să nu slăbească sau, dimpotrivă, să nu devină prea puternic în detrimentul celorlalți, pentru a permite societății să evolueze pașnic și echilibrat.

Dezvoltarea durabilă, misiune asumată de Organizația Națiunilor Unite în 2015 drept obiectiv major al umanității până în anul 2030, trebuie să devină, de asemenea, cadrul general al

acțiunii politice în România. De aceea, **PLUS** înțelege să promoveze obiectivele dezvoltării durabile mobilizând, în România și pentru România, componentele sale esențiale: **mediul natural și resursele, relațiile sociale dintre oameni, creația și afirmarea culturală, economia și spiritul antreprenorial**.

Toate aceste componente nu ar putea să contribuie armonios la dezvoltarea României dacă nu ar fi sprijinite de energia cea mai vie a unei națiuni, care este **educația**. Educația de la grădiniță până la universitate și apoi educația de-a lungul întregii vieți, educația pentru cunoaștere și educația antreprenorială, educația pentru cetățenie și pentru respectarea naturii, educația creativă și educația ca învățare permanentă, curiozitate și descoperire. Cercetarea științifică fundamentală și cea aplicată, inovarea și noile tehnologii, digitalizarea și inteligența artificială – toate acestea, așadar, și multe altele, integrate în ceea ce trebuie să fie educația în sprijinul afirmării individuale și a dezvoltării durabile a României.

Dezvoltarea durabilă pentru România înseamnă o dezvoltare care mizează pe ceea ce noi numim doi „**diferențiatori**”, adică acele avantaje care pot conferi țării noastre o șansă extraordinară în competiția europeană și internațională: primul diferențiator îl constituie **biodiversitatea, resursele și valorile naturale, dar și cele cultural-patrimoniale ale României**. Al doilea diferențiator este avantajul pe care România îl poate obține în **competiția internațională grație competențelor și politicilor digitale pe piața internațională**.

România mai bună de mâine, **România posibilă** și dezvoltată, este o țară pe care ne propunem să o construim într-un mod integrat prin **programe** care să mobilizeze competențele, cinstea și curajul tuturor celor care doresc să ni se alăture pe acest șantier. Sunt programe care privesc **viitorul copiilor și prezentul tinerilor**; programe pentru crearea în România a unui **pol european al industriei de îngrijire și sănătate**; avem în vedere programe care să conducă la **un pact ecologic pentru România**, capabil să integreze deopotrivă **valorile naturale și culturale**, dar și **industriile creative**. În sfârșit, este vorba despre programe care tratează **digitalizarea** ca o condiție esențială pentru un viitor mai bun al României.

Considerăm că aceste programe pot scoate România, pe termen scurt și mediu, din scenariile negative și din decalajele care o separă de celelalte state europene. Ele au capacitatea de a activa numaidecât competențe reale, insuficient exploatate și puse în valoare, și de a produce bunăstare pentru cât mai mulți dintre concetățenii noștri. Ele pot, de asemenea, să contribuie la reducerea inegalităților din societate, a sărăciei și a excluziunii. Prin ele, avem în vedere apoi afirmarea activă a spiritului antreprenorial și a liberei inițiative a românilor din țară și a celor din diaspora, care doresc să se întoarcă sau să contribuie la efortul național.

Toate acestea conturează, în liniile sale cele mai mari, **proiectul României posibile**. Acest proiect este cel al **reclădirii progresive a speranței colective și a încrederii într-un viitor mai bun pentru această țară**, printr-o acțiune liberă, dreaptă și solidară a tuturor cetățenilor români.

Avem convingerea că viziunea acestui proiect, gândit și construit înainte de criza provocată de pandemie, rămâne o viziune validă și importantă pentru România. Da, vom avea nevoie de efort suplimentar, de și mai multă hotărâre în a transpune acest proiect în programe de

guvernare, în politici publice și proiecte viabile și durabile. Este nevoie chiar mai mult decât în condițiile „normale”, dinainte de 2020, ca acest proiect ambițios pentru România să trezească dorința în toți românii de a participa la înălțarea acestei Români posibile, așa cum plastic o exprima Antoine de Saint-Exupéry cu mulți ani în urmă:

“Dacă vrei să construiești o corabie, nu-ți aduna bărbații și femeile să le dai ordine, să le explici fiecare detaliu, să le spui unde să afle cele trebuincioase. Dacă vrei să construiești o corabie, fă să se nască în inima bărbaților și femeilor dorul de mare”.

Viziunea PLUS

Ne dorim o țară în care fiecare dintre noi să aibă o **viață de calitate**, construită de **cetățeni activi și responsabili**, care își aduc contribuția la realizarea și menținerea unor **comunități deschise și solidare**. Pentru asta, avem nevoie de un **stat responsabil**, care să asigure cadrul și sprijinul necesar pentru construirea unei României prospere, cu loc și identitate bine definite în UE.

Pentru a pune în practică această viziune, **PLUS** așază oamenii în centrul unei societăți dezvoltate durabil, care are la bază crearea de punți între cetățeni și comunități, rural și urban, tineri și vârstnici, cei plecați din țară și cei rămași aici, tradiții și noi tehnologii, trecut și viitor. O societate care caută neîncetat soluții și remediază erorile în sistem pentru un viitor pe care îl creăm împreună.

România are toate ingredientele necesare pentru a deveni un **stat dezvoltat, puternic și stabil**, însă vechea clasă politică, aflată la putere mai tot timpul după Revoluție, a irosit nenumărate oportunități și a construit, an de an, un stat clientelar, ineficient, greoi, împovărat de corupție și nepotism, administrat cu incompetență și cu indiferență față de cetățean. Pentru a ne redresa și a ajunge din urmă țările dezvoltate, este nevoie de o serie de măsuri urgente și de reforme care să repună societatea pe un făgaș normal și care să deschidă calea unei guvernări stabile, mature, de lungă durată, în interesul țării și al cetățenilor, deziderat ce a devenit și mai important acum, în prag de criză declanșată de pandemia COVID-19.

PLUS dorește să construiască **o guvernare participativă**: întreaga societate trebuie să se mobilizeze în jurul unor reforme de reaşezare a statului pe fundamente solide, cu idei și viziune din partea cetățenilor, prin consultări ample și dezbateri publice. Unele soluții și reforme, necesare pentru dezvoltarea societății românești pe termen lung, trebuie să vină de la cetățeni și au nevoie de implicarea lor directă.

Viață de calitate

O viață de calitate este esențială pentru ca românii să-și recapete încrederea în autorități și în semenii și să-și îndeplinească aspirațiile. Acest lucru se bazează pe protejarea drepturilor și libertăților lor, pe respectarea demnității individuale și colective, precum și pe cultivarea solidarității ca valoare și principiu ce guvernează relațiile dintre cetățeni.

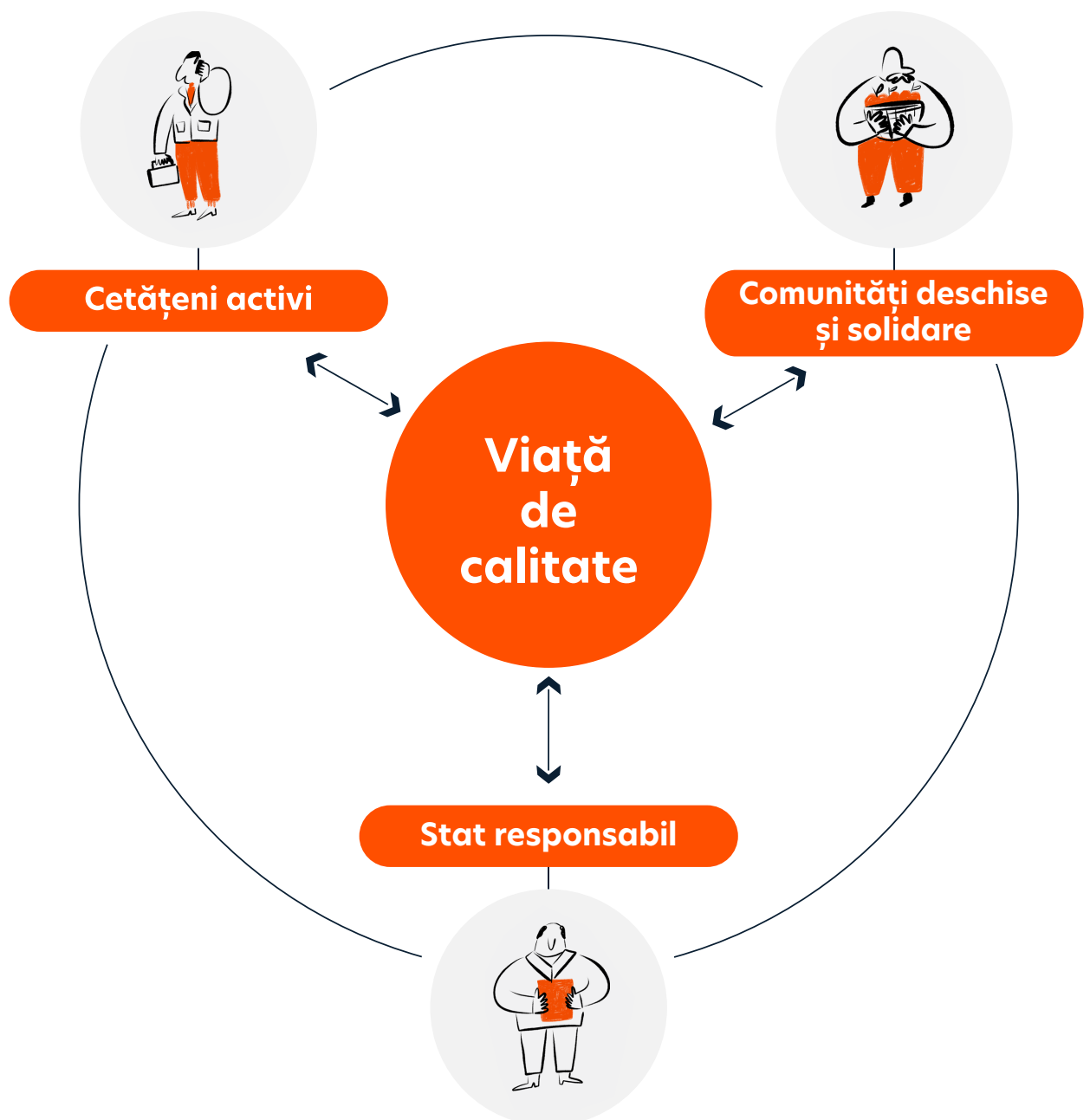
Un stat responsabil, în care administrația și instituțiile publice se află în serviciul cetățeanului, în care cetățenii activi formează comunități puternice și deschise, creează șansele și condițiile unei vieți de calitate pentru toți membrii săi.

O viață de calitate este posibilă doar într-un mediu natural divers și echilibrat și într-un mediu

construit care sunt favorabile sănătății, garantează securitatea alimentară și asigură hrană de calitate, precum și utilizarea durabilă a resurselor naturale.

O viață de calitate presupune acces la educație, sănătate și cultură, la activități culturale și spirituale, la natură și la orașe curate.

O viață de calitate se împlinește într-un mediu economic care asigură locuri de muncă, oferă oportunități de realizare profesională și venituri, precum și un echilibru rezonabil între muncă și timp liber, ca premise obligatorii pentru ca fiecare cetățean să-și atingă propriile aspirații.

Valorile fundamentale ale PLUS: libertatea, dreptatea, solidaritatea

Libertatea

Pentru **PLUS**, libertatea este fundamentul valoric pe care se construiește relația dintre cetățeni și stat. Înțelegem și promovăm această valoare esențială atât în sensul garantării non-intruziunii statului în tot ceea ce ține de sfera privată, cât și în sensul asigurării oportunităților de manifestare a cetățenilor în sfera publică. Îmbinăm, astfel, dimensiunea politică a libertății cu aceea civică și socială.

Din această perspectivă, suntem conștienți de necesitatea unui **progres educațional** pentru ca manifestarea libertății în toate straturile societății noastre să devină o practică de zi cu zi. Un stat responsabil este un stat preocupat de respectarea libertăților cetățenilor săi, după cum implicarea activă a cetățenilor conștienți de acestea garantează limitarea potențialelor abuzuri politice și administrative.

Conștientizarea libertăților de care dispun cetățenii este rezultatul unui necesar proces de informare și de educare, un proces cu valențe democratice. Din păcate, cultura politică a societății românești din ultima sută de ani a fost adeseori marcată de deficit democratic și de tentația spre autoritarism. Am putut constata cu toții, în ultimii trei ani, efectele maligne

rezultate din această intersecție nefastă. Dar, în același timp, am putut să înțelegem că **cetățenii informați și educați în spiritul libertăților democratice** pot opri tăvălugul derapajelor iliberale, oricât a părut acesta de puternic în anumite momente. Faptul că România își continuă, astăzi, evoluția democratică și pro-europeană se datorează, în principal, progresului în libertate pe care societatea noastră l-a avut în ultimii treizeci de ani.

Știm, însă, că nimic nu este ireversibil sub raport istoric și, tocmai din acest motiv, este necesar să adâncim procesul de valorizare a libertății ca model pentru conturarea unei **Românii posibile** pe care nu o proiectăm utopic, ci gradual și prin implicarea tuturor. Înțelegem continuarea progresului în libertate al societății noastre prin dezvoltarea și încurajarea educației și proiectelor civice, dar și a dezbaterilor deschise tuturor grupurilor sociale. Totodată, acordăm atenție învățării permanente, stimulării gândirii creative și a celei critice, întrucât cetățenii care își cunosc libertățile și responsabilitățile sunt cetățeni autonomi, capabili să deosebească între bine și rău, între dreptate și nedreptate, fiind astfel în stare să facă alegerile potrivite pentru ei înșiși și pentru viitorul României.

Dreptatea

În viziunea **PLUS**, dreptatea este definitorie pentru construcția corectă a ansamblului social al **României posibile**. Fie că vorbim despre arhitectura noastră constituțională, despre modul în care statul se raportează la cetățenii săi, despre procesul democratic de selecție a demnitarilor și funcționarilor publici, despre sistemul de justiție sau despre raporturile dintre generații, dreptatea reprezintă valoarea care trebuie să fundamenteze toate deciziile și acțiunile privitoare la cetățenii unei țări.

Credem că semnificația constituțional-democratică a dreptății consistă în **respectarea domniei legii**, într-un sistem funcțional de controale și contraponderi care să asigure un echilibru real al puterilor statului și în determinarea ca structura procedurală a acestora să elimine posibilitatea oricărui abuz.

Pentru noi, raporturile dintre stat și cetățeni se află sub semnul dreptății, în sensul unui cod al echității care să garanteze pentru toți cetățenii posibilitatea de a beneficia de cadrul unor **șanse și oportunități egale**, fie că vorbim despre sfera economică, despre cea politică sau despre cea socială. Egalitatea de șanse presupune, desigur, egalitatea în fața legii, precum și garantarea libertăților și posibilităților de realizare individuală, în funcție de capacitățile și meritele fiecăruia.

Dreptatea implică, în viziunea noastră, asigurarea unui cadru clar, transparent și, acolo unde este cazul, reprezentativ pentru toate segmentele sociale în procesul de accesare în demnități și funcții publice. În acest context, prezența dreptății trebuie să fie exprimată de respectarea criteriilor meritului, competenței și profesionalismului.

Sub aspect juridic, dreptatea înseamnă, din punctul nostru de vedere, că **nimeni nu este mai presus de lege** și că, în judecarea faptelor, instanțele trebuie să aplice deplina imparțialitate. Numai în acest fel societatea poate evolua într-un mod drept.

Într-un alt sens al dreptății, **nicio generație nu trebuie să fie nedreptățită**. În această accepțiune, este drept ca generația activă a României de azi să se raporteze cu deferență la cea a vârstnicilor și să acționeze pentru ca viitorul copiilor și tinerilor care vor putea trăi în România de mâine să nu fie în niciun fel alterat de deciziile prezentului.

Solidaritatea

Cea de-a treia valoare majoră pe care se întemeiază proiectul **României posibile** este solidaritatea. O societate care se dezvoltă trebuie să știe să aibă grijă de cei slabi, de toți aceia care, într-un moment al vieții lor sau toată viața lor, trăiesc în neajunsuri sau în suferință. Solidaritatea dă măsura grijii de care suntem capabili, ca indivizi, comunitate și societate, de cei de lângă noi sau de cei aflați mai departe de noi, dar care au nevoie de ajutorul nostru. O societate din care lipsește solidaritatea este hărăzită rivalităților, inegalităților și discriminării. Este o societate sfâșiată și incapabilă să se unească în jurul unor valori comune.

Noi nu credem în existența a două sau mai multe Românii. Clivajele în societate au fost produse și întreținute de politici falimentare. Vom urmări antrenarea societății într-un proiect comun, în care noțiunea de solidaritate socială să fie înțeleasă nu din rațiuni caritabile sau de imagine, ci din perspectiva impactului direct pe care o încredere sporită la nivelul societății îl poate avea asupra dezvoltării social-economice.

Vrem să vedem în jurul nostru tot mai mulți cetățeni responsabili. De aceea, vom promova o educație bazată pe valori umaniste, în măsură să formeze cetățeni implicați, activi social, solidari și integri. Cetățenii solidari sunt aceia care se sprijină unii pe alții, care au încredere unii în alții și care dovedesc că nu sunt indiferenți la suferința semenilor. Prin solidaritate, oamenii diferiți construiesc punți între ei și se apără unii pe alții.

Ne dorim ca **România posibilă** să fie o societate bazată pe distribuirea mai dreaptă a resurselor publice, pe politici de incluziune a grupurilor defavorizate, pe încurajarea spiritului comunitar și pe cultivarea tuturor formelor de solidaritate socială.

De asemenea, un amplu proces de educare trebuie să dezvolte **spiritul critic și autonomia de gândire rațională**, în spiritul valorilor morale de bine, dreptate, cinste, curaj, respect sau solidaritate la toate nivelurile de învățământ și în toate sectoarele societății. Pentru că tinerii învățați în spiritul solidarității vor ști să fie atenți nu doar la semenii lor, ci și la celelalte generații, la cei în vârstă sau la cei care vin după ei. Solidaritatea intergenerațională ne obligă să fim atenți la ce primim moștenire de la părinții noștri și la ce fel de societate lăsăm copiilor și nepoților noștri.

Considerăm că toate politicile de dezvoltare economică și socială, precum și cele de valorificare a resurselor naturale, trebuie să se bazeze pe acest **principiu al solidarității între generații**, astfel încât România de mâine să fie posibilă ca o țară demnă și integră.

Calitățile omului politic PLUS: competența, cinstea, curajul

Proiectul de construire a României de mâine nu ar fi cu puțință dacă el nu ar fi susținut de cetățenii români, cu deosebire de aceia dintre ei care se adună în jurul programului politic al **PLUS**, care se regăsesc în valorile și principiile partidului și care doresc să contribuie la schimbarea în bine a țării.

Considerăm că omul politic **PLUS** are nevoie de trei calități esențiale pentru a se angaja cu succes în efortul colectiv de construire a unei **României posibile**. Cele trei calități sunt **competența, cinstea și curajul**.

COMPETENȚA

Unul dintre motivele înapoierii de azi a României și ale dezvoltării ei inegale este saturarea instituțiilor publice și a posturilor de răspundere cu oameni nepricepuți. Așa cum nimeni nu poate înlocui un chirurg la efectuarea unei operații, tot așa, la o scară mai mare, nimeni nu poate înlocui un om priceput pentru gestionarea unui domeniu și luarea unor decizii în interes general. Incompetența în posturi publice se poate dovedi criminală pe termen scurt, dar mai ales pe termen lung.

PLUS își propune să încurajeze intrarea în viața politică a unor femei și bărbați pregătiți, gata să asume responsabilități publice, dar și să răspundă pentru deciziile și acțiunile lor. Competența individuală este garanția că cei care ajung să ocupe posturi și funcții publice nu o fac nici pentru a se îmbogăți ușor sau necinstit, nici pentru a țese în jurul lor relații de putere sau de influență. Pentru **PLUS**, faptul că în rândul membrilor săi se află oameni cu calificări precise este premisa necesară pentru a crea competențele necesare producerii și aplicării

politicilor publice de care are nevoie societatea românească, refuzând în acest fel pe posturi de dragul rămânerii la putere.

Oamenii pricepuți produc, angajează și pun în practică acea cunoaștere fără de care societatea este condamnată la înapoiere și ignoranță. Ei își transformă cunoștințele în meserii și vocații de ale căror rezultate pot beneficia ceilalți membri ai societății.

PLUS nu propune nicidecum politizarea funcțiilor publice. Dimpotrivă, susținem cu fermitate depolitizarea administrației și ocuparea posturilor publice prioritar prin concurs, pe bază de merit și competență. Dar acolo unde este nevoie ca unele posturi să fie ocupate de oameni care trebuie să răspundă politic (miniștri, secretari de stat, dar și primari, consilieri locali etc.), vom face din competența candidaților cel dintâi criteriu pentru promovarea lor.

CINSTEA

Cinstea este calitatea morală și deontologică fără de care orice competență eșuează în corupție. Nu e de ajuns ca oamenii să fie pricepuți, e nevoie ca ei să-și pună priceperea în slujba unor țeluri comune și nobile ale societății. Oamenii cinstiți sunt un liant social puternic, întrucât cinstea este una dintre valorile morale cele mai importante care îi țin pe oameni împreună.

Omul cinstit este un om rezonabil și calculat, un om care își pune în armonie gândurile cu acțiunea. El caută să fie corect cu el însuși și cu ceilalți, să respecte adevărul și să promoveze adevărul în acțiunile sale și în comunicarea cu semenii săi.

Omul cinstit din **PLUS** este omul care își conștientizează și capacitățile, dar și limitele, și care decide, printr-un examen lucid de autoevaluare, să-și pună priceperea și energia în slujba semenilor săi. El știe că intrarea în politică îi va pune la încercare rezistența morală și îl va obliga să experimenteze arta dialogului, diferența de opinie și disponibilitatea la compromisul rezonabil, la negociere sau la consens. De aceea, dimensiunea morală a acțiunii politice este una ireductibilă, pentru a evita coruperea individuală și compromiterea acțiunii publice. În acest sens, cinstea mai poate fi numită și **integritate**, pentru că se referă la capacitatea omului public de a se respecta pe sine și de a-i respecta pe cei în slujba cărora a decis să se așeze, dar și la încrederea pe care el o transmite celorlalți că mandatul încredințat este folosit spre binele colectiv și nu spre binele propriu.

Competența și cinstea funcționează împreună pentru a face din merit criteriul fundamental pentru organizarea și funcționarea oricărei instituții de interes public. Puterea oamenilor din **PLUS** nu vine nici din funcțiile pe care le ocupă și nici din felul în care îi pot face pe ceilalți să li se supună, ci din disponibilitatea pe care ei o au de a servi interesul public și binele colectiv. Meritul și autoritatea, bazate pe cunoștințe și priceperi anterioare, se pun la încercare și se certifică prin fiecare decizie și prin fiecare acțiune în slujba semenilor.

Oamenii cinstiți din **PLUS** pot să atragă în jurul lor alți oameni cinstiți. Emulația pe care o provoacă onestitatea este mai trainică decât complicitatea pe care o produce corupția. Oamenii corupți reușesc pe termen scurt și doar pentru ei înșiși. Oamenii cinstiți înving pe termen lung, pentru ei și, mai ales, pentru societate.

CURAJUL

În sfârșit, dar deloc în cele din urmă, calitatea care conferă energie acțiunii politice este **curajul**. Nu există angajament politic și acțiune politică fără curaj. Omul competent poate fi lipsit de curaj, de asemenea omul cinstit poate fi lipsit de curaj. Lipsa curajului îl reduce pe cel priceput și cinstit la statutul de pion inofensiv și ușor de manipulat în societate.

Dacă omul competent nu este și curajos, competența lui rămâne limitată la cercul lui de cunoștințe profesionale. Dacă omul cinstit nu e curajos, el va rămâne doar o persoană politicoasă și apreciată cel mult de cei din jurul său.

Curajul nu e totuna cu tupeul sau îndrăzneala, cu imprudența sau agresivitatea. Curajul se distinge de toate acestea prin faptul că este o atitudine rațională, însuflețită de respectul unor valori: adevărul, dreptatea, binele public etc. Omul curajos este cel care are îndrăzneala să iasă din confortul meseriei sau vieții sale private, să se arate așa cum este, să spună public ce crede și să acționeze împreună cu ceilalți și pentru ceilalți. El mai are puterea de a renunța, parțial sau integral, la ceea ce a făcut anterior pentru a se dedica vieții publice și politice, în folosul cetățenilor și al societății.

PLUS caută să atragă în jurul său femei și bărbați gata să renunțe la o parte din preocupările lor obișnuite, personale și profesionale, pentru a consacra timp și energie acțiunilor publice, transpunerii în practică a valorilor comune, în jurul cărora vrem să construim România de mâine. Ei trebuie să știe că această decizie nu este lipsită de riscuri și că nu vor izbândi de fiecare dată. Dar dacă au alături de ei oameni la fel de pricepuți, de cinstiți și de curajoși, nu vor avea nicio temere să treacă peste greutăți și să-și regăsească vocația de oameni dedicați cauzelor celor mai nobile ale societății.

România de astăzi, în granițele sale și dincolo de ele, este o țară în care trăiesc, pentru care muncesc și la care visează o mulțime de oameni de acest fel. Cel mai bun mijloc de a-i convinge să se alăture **PLUS** în proiectul de schimbare a României este să le demonstrăm că noi înșine, membrii **PLUS**, suntem asemenea lor.

Proiectul „România posibilă”, răspunsul PLUS la marile provocări ale lumii contemporane

Lumea în care trăim se găsește într-o transformare mai accelerată decât oricând. Economia globală trece prin schimbări structurale majore pe fondul revoluției digitale care testează adaptabilitatea educației și a sectoarelor economice tradiționale, creează noi oportunități de afaceri și modifică substanțial piața muncii. Schimbările climatice încep să aibă un efect disruptiv asupra economiei, asupra societății în ansamblul său, cu repercusiuni asupra sănătății, habitatelor sau accesului la resurse naturale esențiale supraviețuirii. Totodată, tendința îmbătrânirii populației din țările dezvoltate va duce la scăderea forței de muncă și implicit la migrații din țările mai puțin dezvoltate. Iar amenințarea pandemiilor s-a transformat în realitate, aducând numeroase necunoscute și o incertitudine acută în ecuație.

Aceste transformări vor alimenta și mai mult tendința către un sistem de relații internaționale

multipolar, în care ordinea internațională așa cum a fost ea definită de către ONU, bazată pe dreptul internațional al statelor națiune, va fi din ce în ce mai afectată pe fondul multiplicării actorilor relevanți și a actorilor non-statali, sau a amenințărilor hibride sau difuze.

Nu în ultimul rând, modelul de guvernare democratică este, de asemenea, în transformare pe fondul controlului și impactului din ce în ce mai direct pe care societatea civilă și cetățenii le clamează în mod legitim în interiorul ciclurilor electorale, nu doar cu ocazia alegerilor.

Uniunea Europeană va trece în următorii ani printr-un proces de transformare a guvernării și rolului său geopolitic în lume. Ieșirea Marii Britanii din UE este deja folosită ca o oportunitate pentru a discuta despre reconfigurarea Uniunii care ar putea duce la modificări în structura sa de guvernare și chiar modificări ale tratatelor. Modelul economic european va fi profund transformat de revoluția digitală dar și de ambiția Uniunii de a fi liderul global al luptei împotriva schimbărilor climatice. Clivajele existente între Estul și Vestul continentului ar putea fi adâncite de aceste transformări; în acest context, este vital pentru România să devină un actor implicat în acest proces pentru a-și păstra accesul la resursele europene, esențiale pentru recuperarea decalajelor de dezvoltare.

Nu în ultimul rând, una din marile dezbateri care va modela Uniunea pe viitor este cea legată de consolidarea unei identități militare europene, România având interesul geostrategic major de a se poziționa ca un stat membru liant al relațiilor transatlantice care apără ideea compatibilității și complementarității între NATO și integrarea militară europeană.

Pactul Verde European (European Green Deal) este proiecția soluțiilor dorite și a măsurilor asumate de statele membre ale Uniunii Europene pentru o societate prosperă, cu o economie modernă, competitivă, ce utilizează eficient resursele, fără emisii de gaze cu efect de seră în 2050, cu o creștere economică decuplată de utilizarea resurselor. Acest pact urmărește să protejeze, să conserve și să îmbunătățească capitalul natural, și să protejeze sănătatea și bunăstarea cetățenilor săi de riscuri legate de mediu.

Pactul Verde reprezintă o prioritate pentru Europa de astăzi, dar implementarea lui este sarcina unei întregi generații. El poate poziționa UE ca lider global ce stabilește standarde globale, mai ales prin cercetare și inovare, prin dezvoltarea de tehnologii curate și investiții în tehnologii verzi.

România, cu al ei capital natural și uman bogat, se poate poziționa ca lider în asumarea Pactului printr-o abordare cu adevărat strategică, durabilă a dezvoltării, construind pe valorile și resursele de care dispunem pentru a crea condițiile necesare pentru o viață de calitate în țara noastră.

Iar pandemia COVID-19 va determina, cu siguranță, regândirea nu numai a priorităților legate de sistemul de sănătate, ci a tot ceea ce va fi considerat important pentru viitorul omenirii, luând mai în serios ca oricând conceptul și dezideratul de dezvoltare durabilă.

ROMÂNIA SOLIDARĂ ȘI SĂNĂTOASĂ

PLUS urmărește cu hotărâre promovarea solidarității ca valoare fundamentală în Uniunea Europeană și în România ca stat membru, precum și respectarea principiilor enunțate în documentele de bază ale Uniunii. Astfel, Tratatul privind Uniunea Europeană specifică în Articolul 2 că „Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați”. La rândul ei, Carta Drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene anunță încă din preambul că „Uniunea este întemeiată pe valorile indivizibile și universale ale demnității umane, libertății, egalității și solidarității; aceasta se întemeiază pe principiile democrației și statului de drept. Uniunea situează persoana în centrul acțiunii sale, instituind cetățenia Uniunii și creând un spațiu de libertate, securitate și justiție”.

A. Garanția națională pentru un viitor mai bun al copiilor

Cea mai importantă resursă a unei națiuni sunt oamenii, iar cel mai mare potențial pentru viitorul acesteia îl constituie copiii și tinerii săi. Dar tot ei se află și printre categoriile cu gradul cel mai mare de vulnerabilitate. Potențialul există, dar pentru a-l transforma în realitate este nevoie de acțiune susținută, în condițiile în care abordarea provocărilor este deosebit de complexă, pe tipuri de probleme și procese ce nu pot fi rezolvate prin măsuri punctuale ori prin intervenții de urgență, oricât de hotărâte ar părea.

Copiii reprezintă 20% din populația României, partea cea mai importantă pentru viitorul societății, dar și partea cea mai fragilă a ei. Copiii sunt, de asemenea, categoria socială cea mai expusă la neajunsurile comunităților din care fac parte. Patru din zece copii sunt afectați de sărăcie și peste 100.000 dintre ei au cel puțin unul dintre părinți plecați la muncă în străinătate; inspectoratele școlare estimează că numărul acestor copii ar putea fi triplu. În fiecare an, un sfert de generație renunță la școală, iar aproape jumătate dintre cei care rămân în școală nu pot conecta informațiile de acolo cu viața reală, așa cum au demonstrat-o din nou, și din nefericire, rezultatele testelor PISA 2018.

Propunem să declarăm **șansa la siguranță și la un viitor împlinit prioritatea zero** a următorilor zece ani, printr-o extinsă coaliție națională pentru viitorul copiilor, formată din responsabili guvernamentali și politici, instituții de educație, din reprezentanți ai organizațiilor, ai asociațiilor de părinți și de copii. Este vorba de o acțiune asumată și coordonată de guvern, printr-un **program integrat de interes național**, care să intervină pentru garantarea șansei la un viitor mai bun tuturor copiilor din România. Pentru ca această șansă la un viitor mai bun să poată fi asigurată, este nevoie de un set minimal de măsuri:

- acces gratuit la educație (și acoperirea directă sau indirectă a costurilor asociate educației acolo unde familiile au dificultăți financiare);
- acces gratuit și la timp la sănătate și măsuri de prevenire (îngrijire antenatală începând din primul trimestru de sarcină, vaccinare, profilaxie, educație sanitară);
- acces la nutriție adecvată (masă caldă în școli);
- acces la condiții decente de locuire;
- acces la protecție împotriva violenței și a abuzurilor fizice și psihice.

Demnitatea copiilor și șansa lor la un viitor împlinit, precum și sustenabilitatea sistemelor noastre de asigurări sociale pentru fiecare generație depind de capacitatea de a crea chiar de azi cadrul favorabil în care copiii să poată crește și să învețe bine. Realitatea este însă alta: 6% dintre copii nu ajung la școală, 46.000 o abandonează anual, iar dintre cei care rămân în școală 4 din 10 nu reușesc să nu pot face conexiuni între informațiile pe care le au și aspecte din viața reală. Deși organizațiile nonguvernamentale semnalează multiple cazuri de abuzuri, pedepse corporale, privare materială severă, lipsa actelor de identitate, statul raportează în mod paradoxal că 100% dintre copii sunt acoperiți de sistemul de protecție socială și că avem cel mai mic număr de petiții către instituții referitoare la încălcări ale drepturilor copiilor dintre toate țările UE.

Pentru a putea rezolva aceste probleme, se impune adoptarea unui set de măsuri rapide. Astfel, avem în vedere recuperarea activă a celor lăsați pe dinafară, fie prin excludere, fie prin rezultatele slabe care nu le vor permite o viață independentă activă în societate. E vital să se știe **despre fiecare copil în risc de pericol, la timp**, prin crearea Registrului local și național al copiilor în situații de risc cu recomandări personalizate de intervenție, finalizat în primii doi ani și actualizat anual. E vital să se știe despre fiecare copil și de nevoile lui sociale, educaționale, de sănătate și siguranță, monitorizat local și național, iar alertele de risc și intervenție vor veni de la fiecare profesionist în contact cu copilul: asistent social, medic de familie, educator.

Pentru primele 1.000 de zile de viață ale copilului, vom asigura monitorizarea la domiciliu,

kitul pentru nou-născuți și un program eficient de nutriție adecvată a mamelor însărcinate și a bebelușilor, precum și o carte de povești adaptată la preșcolar, în fiecare casă, pentru a spori șansele de alfabetizare ulterioară. E importantă apoi **asigurarea unei nutriții adecvate din sarcină la maturitate**, prin acoperirea nevoilor de bază acolo unde familia nu poate face asta prin programul național de vitamine și nutriție adecvat pentru mamele însărcinate; mese, preferabil calde, în școli și suport pentru nutriția care însoțește tratamentul medical al copiilor (în special formele de cancer, recuperare postoperatorie, diabet).

Pentru a evita abandonul școlar, ne propunem ca obiectiv **întoarcerea și păstrarea în școală a celor care aveau nevoie de suport să continue**. Țintim includerea în sistemul educațional a 70% dintre copii lăsați în afara lui în primii patru ani și 95% până în 2030, prin eliminarea barierelor de acces și de continuare, în special prin intervenții de servicii integrate și metodologia managementului de caz, în parteneriat cu comunitatea, dar și fonduri dedicate pentru rechizite și haine. E necesară sprijinirea acestora pentru performanță în interiorul sistemului și mecanisme de alertă în prevenirea abandonului școlar, cu elemente speciale de intervenție pentru mame adolescente, copii din familii cu migrație de muncă, minorități, copii din sistemul de privațiune de libertate, copii cu CES.

B. Tinerii la timpul prezent

Tinerii sunt tineri ACUM. Și tot la timpul prezent sunt deja activi și implicați în comunitate și în viața socială. De aceea, politicile de tineret trebuie să fie despre nevoile lor actuale și să fie realizate nu doar pentru, dar mai ales împreună cu tinerii. Deși România are documente de politică publică pentru tineret (lege și strategie națională dedicate), acestea sunt cvasinecunoscute, neasumate politic și răspund prea puțin motivațiilor și nevoilor actuale ale tinerilor.

Generația cu cel mai larg acces la educație din istorie, tinerii de azi, se confruntă în același timp și cu unele dintre cele mai mari provocări. Soluțiile nu pot consta în schimbări punctuale, ci într-o schimbare de paradigmă, cu politici integrate și inteligente făcute în primul rând **CU și pentru tineri**, fără discriminare.

Acest lucru nu înseamnă că toți tinerii trebuie tratați uniform. Cu atât mai mult cu cât faliile tot mai mari dintre generații sunt dublate de diferențe accentuate și în cadrul diverselor categorii de tineri din interiorul aceleiași generații. Accesul la educație și la noi locuri de muncă, digitalizarea și libertatea de mișcare oferă oportunități clare de dezvoltare celor care **pot** beneficia de ele. În același timp, acestea reprezintă surse de discrepanțe din ce în ce mai mari comparativ cu cei care au un acces limitat (tinerii cu oportunități reduse sau tinerii din categoria **NEET** – neimplicați în educație sau formare și fără loc de muncă).

Din acest motiv o politică inteligentă pentru tineret presupune ca aceasta să aibă un caracter deopotrivă **incluziv**, care să acorde o atenție deosebită tinerilor care provin din grupuri vulnerabile și cu risc de excludere socială, și **flexibil**, pentru a răspunde nevoilor tuturor categoriilor de tineri, în sensul integrării și afirmării acestora în concordanță cu nevoile și aspirațiile lor. Acest lucru va contribui atât la dezvoltarea lor personală și profesională, cât și la

fructificarea abilităților lor, care pot fi puse astfel în beneficiul comunității.

Cu o infrastructură care a dispărut și investiții din partea autorităților publice care au ajuns, mai degrabă, simbolice, sectorul de tineret din România a intrat într-un con de umbră în ultimii ani. În mod paradoxal, exploatată inteligent, cu o viziune coerentă și prin implicarea tuturor actorilor relevanți, această situație îl poate transforma, similar cu dezvoltarea sectorului digital, în unul din domeniile cele mai dinamice, într-un timp relativ scurt. El poate profita de avansul realizat în alte țări, dar și de o serie de **programe sau inițiative punctuale** precum Capitala Tineretului din România sau dezvoltarea de strategii de tineret (locale și la nivel de județ) sau centre de tineret în tot mai multe localități.

Pentru ca ecosistemul să fie funcțional, este necesar să asigure o bună participare a tinerilor care să fie:

- **diversificată**, oferind mai multe modele de intervenție și forme de implicare astfel încât aceștia să poată alege pe cea mai relevantă și interesantă pentru ei;
- susținută de **resurse**: umane, de timp, financiare, experiență (know-how);
- bazată pe un **parteneriat real cu adulții**, prin comunicarea așteptărilor și temerilor, negocierea rolurilor, împărțirea responsabilităților și a puterii în funcție de capacitate și nevoi;
- ancorată în principii de **politică publică**, nu doar ca tehnică sau formă de implicare, ci fiind prezentă transversal în diferitele politici și strategii organizaționale, comunitare și naționale;
- **atractivă**, prin faptul că aduce satisfacția și plăcerea de a fi implicat.

O intervenție punctuală pentru stimularea tinerilor într-un domeniu poate avea un impact cu efect de propagare de undă asupra multor alora; de aceea, este important să privim tinerii sinergic, printr-un mix de politici. PLUS propune un program integrat de **politici pentru tineri și politici de tineret transversale, complementare și corelate între ele**, care să vizeze domenii diverse precum educația, economia, antreprenoriatul, cultura, turismul, digitalizarea, pentru a enumera doar o parte dintre ele.

C. Solidaritate împotriva sărăciei, violenței și excluziunii

Nu ne putem imagina o Românie prosperă și care se dezvoltă durabil fără a ține cont, în politicile publice, de cei săraci, de cei vulnerabili, de cei marginalizați și excluși. Înscrisă în chiar numele partidului nostru, asumată ca valoare fundamentală, solidaritatea este un liant social puternic și participă la dezvoltarea echilibrată și durabilă a societății.

Pentru a operaționaliza această valoare, e necesar să creăm și să aplicăm politici publice corect dimensionate și planificate ajustate în funcție de nevoile particulare ale cetățenilor cărora li se adresează, cu o prioritate acordată categoriilor sociale defavorizate. Trebuie **să încurajăm voluntariatul** ca formă de implicare în comunitate și de rezolvare a problemelor prin abordare

de jos în sus precum și recunoașterea socială a acestuia, după cum trebuie să sprijinim prin măsuri concrete ONG-urile din mediul rural sau care lucrează cu tineri sau vârstnici defavorizați precum și cu alte categorii dezavantajate.

Solidaritatea trebuie să fie activă și între românii din țară și cei din diaspora, iar cooperarea și schimbul de bune practici trebuie încurajate, pentru păstrarea identității și tradițiilor românești, dar și pentru sprijinirea comunităților din țară care au nevoie de ajutor.

Politici publice împotriva sărăciei, discriminării și excluziunii

O viață mai bună pentru toți înseamnă adoptarea unor măsuri rapide și consistente în favoarea grupurilor vulnerabile. De aceea, vizăm la un prim nivel elaborarea de **strategii de locuire**, naționale și locale care să aibă în vedere locuințele sociale, ajutorul de urgență pentru asigurarea condițiilor de siguranță în spațiile actuale de locuire, iar acolo unde e posibil recunoașterea și monitorizarea locuirii informale ca formă tranzitorie, care permite dreptul de acces la servicii publice. Considerăm urgent să se asigure finanțări dedicate pentru proiecte ce vizează comunitățile înscrise în Atlasul zonelor marginalizate sau categorii vulnerabile, precum și prioritizarea lor în programe și proiecte de finanțare nerambursabilă care au impact asupra acestor comunități sau categorii sociale. În același sens, e necesară demararea unui Program de Interes Național care să asigure conectarea comunităților vulnerabile cu orașele apropiate, în vederea creșterii accesului la locuri de muncă, la transport public, acces la informații etc.

Legea Locuinței 114/1996 trebuie modificată și revizuită pentru a stabili un cadru legal coerent, prin care statul se implică în **sprijinirea locuirii sau a accesului la locuire**. Agenția Națională pentru Locuințe (ANL) trebuie și ea reformată pentru o mai bună gestionare a resurselor și pentru prevenirea risipirii banului public, iar alocarea locuințelor sociale să se facă prin introducerea unor criterii clare și transparente, după evaluări și anchete sociale judicioase.

Considerăm oportună continuarea programului Prima Cameră demarat în 2016, care subvenționează din bani publici chiria primilor doi ani pentru tinerii ieșiți din sistemul de plasament, în vederea integrării pe piața muncii și sprijinirea lor pentru o viață independentă. În același timp, milităm pentru **realizarea de parteneriate public-privat extinse** pentru a sprijini consolidarea clădirilor improprii, pentru construcția de locuințe sociale și asigurarea respectării principiilor de protecție a beneficiarilor în cazul relocărilor, evacuărilor și debransărilor (de exemplu suspendarea lor în sezonul rece trebuie să ducă la obligația unui plan de asistență socială pre-evacuare).

Unul dintre obiectivele noastre fundamentale este **reducerea distanței sociale dintre generații și dintre persoanele cu categorii de venituri diferite**. În același sens, trebuie pusă în practică o strategie de prevenire a segregării sociale la nivel local. Pentru aceasta, e important să dezvoltăm programe pentru reducerea distanței sociale prin participarea tuturor categoriilor sociale la viața comunității, întâlnirea dintre persoane atât din generații diferite, cât și din categorii sociale diferite, participarea tuturor categoriilor sociale la evenimente culturale și manifestări publice și sportive. Se impune să includem în manualele de istorie aspecte legate de încălcarea de-a lungul timpului a drepturilor fundamentale ale omului, în cazul minorităților, precum și efectele lor asupra comunității. Trebuie să luăm măsuri pentru

asigurarea accesului copiilor din familii defavorizate la activități extrașcolare (de exemplu, prin identificarea unor posibile surse de finanțare alternative celor publice) și pentru a diminua separarea dintre copii din categorii sociale diferite, asigurând un acces gratuit la spații adecvate și suficiente ca număr pentru sport și socializare.

Ne opunem ferm tuturor formelor de violență domestică. Vrem să înființăm și să consolidăm funcționarea, acolo unde există, a centrelor de primiri urgențe în caz de violență domestică la nivelul fiecărui județ și posibilitatea primirii de beneficiari indiferent de județul de apartenență. E vital să existe o rețea națională de centre de primiri urgențe, de consiliere și monitorizare a aplicării ordinelor de protecție. Se impune realizarea unor programe de alertă rapidă în caz de urgență, în cazul încălcării ordinelor de protecție, precum și sprijinirea rețelelor de suport pentru victimele violenței domestice și a programelor de sprijin a independenței acestora.

Nu există societate sănătoasă și solidară fără **grija pentru persoanele cu dizabilități**. De aceea, integrarea la școală, în muncă și în comunitate a copiilor și persoanelor adulte cu dizabilități este primul dintre obiectivele **PLUS** în domeniul social este luarea tuturor măsurilor care se impun pentru creșterea calității vieții acestor persoane și pentru respectarea deplină a demnității și integrității lor fizice și psihice.

Printre măsurile pe care le avem în vedere, se numără: a) acordarea de facilități fiscale pentru întreprinderi sociale de inserție și furnizorilor de consiliere specializată; b) asigurarea pregătirii, consilierii și asistenței pentru aparținători din centrele de tip respiro, precum și monitorizarea modului în care aceștia asigură o îngrijire potrivită, combat și previn izolarea beneficiarilor de comunitate; c) accesibilizarea mijloacelor de transport în comun, a trotuarelor și a instituțiilor publice; d) Revizuirea legislației privind unitățile protejate în sensul schimbării raportului de angajați cu dizabilități / normă de lucru / salariu; e) stabilirea de plafoane de acces la resursele financiare din fondul taxelor plătite de angajatori conform legislației, proporțional cu numărul de angajați cu dizabilități.

Toate acestea se înscriu într-o abordare integrată și o recunoaștere asumată a **importanței strategice a incluziunii sociale**. Este esențial să putem integra în programele de dezvoltare durabilă măsuri concrete de inovare socială care să preia inițiativele și soluțiile dezvoltate de organizațiile non-guvernamentale, grupurile civice, autoritățile publice locale și să recomande propuneri de replicare a acestor programe la nivel regional și național. E nevoie să fie format cât mai bine personalul din sistemul de asistență socială, precum și viitorii absolvenți de asistență socială, prin organizarea unor stagii de practică în cadrul unor echipe interdisciplinare (social, medical, educație, ocupare). Trebuie puse în practică programe subvenționate de psihoterapie pentru asistenții sociali și facilitarea accesului la programe de auto-îngrijire și sesiuni de formare continuă.

Una dintre sursele majore de finanțare pentru aceste măsuri este **Programul Operațional pentru Persoane Dezavantajate**, gândit de Uniunea Europeană tocmai pentru a veni în sprijinul persoanelor sărace și vulnerabile. Din nefericire, dintr-un fond de 518 milioane euro alocate României, numai 15% au fost cheltuite până acum, în condițiile în care în România trăiesc în jur de 500.000 de persoane aflate în situație de sărăcie extremă. Este urgent ca acest Program să nu mai fie folosit ca sursă de mituire a primarilor fideli, ci să-i ajute efectiv

pe oamenii lipsiți de adăpost, să ajute victimele violenței domestice și copiii orfani sau instituționalizați.

D. Românii din Europa: hrănim, îngrijim, construim Europa

Românii hrănesc Europa. O îngrijesc și o construiesc. Când ne întrebăm cine suntem și cine vrem să fim, e folositor să ne amintim că ne numărăm printre aceia care pun umărul din greu la viitorul acestui continent.

Îngrijim Europa

Românii și româncele care au plecat din țară au știut să ducă, acolo unde au ajuns, grija față de semenii și să o transforme în vocație. Astăzi, bunăoară, „badantele” românce sunt printre cele mai apreciate asistente pentru persoanele cu nevoi sau în vârstă din Italia. Cu sacrificii nenumărate, cu lacrimi și suferință, dar și cu nesfârșită dăruire de sine, au reușit să ofere afecțiune și atenție celor care au atâta nevoie de ele. La rândul lor, mii de medici români acoperă azi cu profesionalism și cu devotament nevoile de asistență medicală în toate țările occidentale.

Hrănim Europa

„Căpșunarii Spaniei” nu mai sunt azi doar simpli muncitori pe plantațiile nesfârșite și dogoritoare, ci mulți dintre ei sunt fermieri sau specialiști în domeniul culturilor agricole sau zootehniei, în tehnologie alimentară, în artă culinară, în servicii de turism.

Construim Europa

Românii pot fi întâlniți pe toate șantierele Europei, ca simpli muncitori, tehnicieni, ingineri, șefi de proiect. Ei construiesc infrastructura continentului, toarnă șosele, înalță clădiri de birouri, ridică școli, spitale, reabilitează construcții vechi sau proiectează clădirile viitorului. Mulți dintre ei și-au folosit experiența dobândită pentru a deveni antreprenori și a-și deschide propriile firme în arhitectură, proiectare, construcție, patrimoniu, reabilitare etc.

De la cei plecați din satele românești pentru a lucra în agricultura din alte țări europene, mecanici, constructori, șoferi, până la oameni de afaceri de vârf, cercetători și medici, **diaspora susține de ani buni economia românească**. De multe ori, banii trimiși de cei plecați la muncă în străinătate au compensat politicile economice proaste ale guvernelor care s-au succedat la conducerea țării. Din păcate, în lipsa unor politici publice coerente, acest capital nu a fost îndreptat spre investiții și dezvoltare. Dar niciodată nu e prea târziu pentru asta.

PLUS propune acum **măsuri prin care diaspora să devină un investitor strategic în economia românească**, iar românii din diaspora antreprenori încrezători în economia țării din care au plecat.

Dincolo de orice bogăție materială, în anii de părăsire voită sau nevoită, diaspora a acumulat un **capital uriaș de valori, convingeri și priceperi** de care România are mare nevoie. Diaspora poate sprijini înflorirea societății, ea poate contribui la reechilibrarea ei, la recâștigarea

încrederii și speranței într-un viitor comun. Prin activismul său și prin implicarea eroică în alegeri sau în proteste, diaspora participă deja la curățarea clasei politice de imoralitate, de metehnele înrădăcinate în compromisurile trecutului.

Oamenii aceștia, integrați în comunitățile în care s-au stabilit, știu ce înseamnă să ai o administrație eficientă, servicii de sănătate și de educație de calitate, ce înseamnă să-ți ții cuvântul dat, să fii plătit pe merit și să muncești din greu pentru banii pe care-i câștigi. Acești oameni înțeleg de ce, într-o societate funcțională, cinstea și profesionalismul sunt indispensabile în relațiile cu ceilalți și, cu atât mai mult, în viața publică.

Cu oameni care trăiesc conform acestor valori, fie că se vor întoarce, fie că vor susține țara de la distanță, România poate progresa foarte repede și se poate transforma în bine printr-o **„contaminare” masivă și pozitivă.**

Drumul spre casă

Considerăm că putem să acționăm pentru stoparea exodului românilor prin inversarea tendinței migratorii a românilor. În sondajele PLUS, aproape 40% din respondenți spun că nu vor să se mai întoarcă. Extrapolând la cifra de 9,7 milioane înseamnă că 3,9 milioane, 22% din românii care astăzi trăiesc în altă parte nu se mai întorc. Tinerii și tinerii părinți pleacă din România pentru a găsi și oferi diverse forme de învățământ, sau de lucru. În jur de 200.000 de români sunt anual pe picior de plecare, iar cei care încearcă să revină în țară sunt descurajați de probleme birocratice, de dificultatea întâlnită în a-și reintroduce copiii în școlile din țară sau în a se putea angaja ori înregistra, de dificultățile întâmpinate la diversele autorități din țară.

De aceea, pe lângă crearea de condiții de viață decente în țară, punem accent pe **măsuri proactive de repatriere**. Considerăm că este urgentă înființarea unui Departament pentru Repatriere în cadrul Guvernului, ce va asigura coordonarea activităților administrației publice centrale și locale legate de repatrierea românilor din diaspora. Va facilita, la nivel local și județean, acordarea de asistență tehnică, informații utile, oferirea de posibilități de reintegrare pe piața muncii sau de investiții în țară și repatrierea capitalului, reintegrarea sau integrarea școlară a copiilor, reînmatricularea autovehiculelor și o serie de alte servicii necesare celor care fac dovadă că se reîntorc în România, cât și consiliere online pregătitoare înainte de întoarcere, simplificarea procedurilor. De altfel, acest departament este esențial în facilitarea recunoașterii diplomelor și calificărilor obținute de români în străinătate.

E. Sport și mișcare pentru o viață mai bună în România

Ne dorim ca sportul și mișcarea să aducă o contribuție importantă la creșterea calității vieții din România. Conștientizând pe deplin beneficiile sale în materie de sănătate fizică și psihică, coeziune și solidaritate socială, educație, dar și oportunități pentru locuri de muncă și creștere economică, urmărim ca inițiativele dedicate acestui domeniu să favorizeze **mișcarea și participarea cetățenilor în sport.**

Vedem participarea în sport dintr-o multitudine de perspective: atât a practicantului amator, cât și a celui profesionist, a voluntarului într-o asociație sportivă, a sponsorului și a suporterului. Prin urmare, în viziunea **PLUS**, intervenția autorităților publice va viza asigurarea infrastructurii sportive, stimularea voluntariatului în sport, precum și finanțarea directă a activității sportive, concomitent cu crearea de legături cu mediul antreprenorial. În acest fel vom genera dezvoltarea accelerată și pe baze solide a sportului în România.

În abordarea **PLUS**, dezvoltarea activităților sportive în **România rurală și mic urbană**, dar și a celor pentru persoanele cu oportunități reduse, sportul și educația fizică în sistemul de învățământ, competitivitatea loturilor naționale și îmbunătățirea guvernantei mișcării sportive constituie elemente tot atâtea elemente ale unei strategii de regenerare națională a sportului.

Recreerea în aer liber bazată pe mișcare și activități de descoperire a naturii va fi o componentă esențială pentru creșterea calității vieții în România, fiind tratată cu profesionalism în domenii precum urbanismul, conservarea naturii, exploatarea resurselor naturale (ex. silvicultură, managementul apelor), transport și educație.

ROMÂNIA VERDE – PACTUL ECOLOGIC PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ

România abundă în oportunități de dezvoltare economică neexploatate. Resursele sunt fie risipite, fie utilizate ineficient. Cele câteva oaze de competitivitate sunt mai degrabă sufocate de un climat instabil de reglementare, de neîncredere și de dificultatea accesului la factorii de producție – muncă, infrastructură, capital. Resursele naturale se consumă haotic, mediul natural și social se degradează încet, dar sigur. Resursa umană este în declin, atât cantitativ (migrație, natalitate, morbiditate), cât și calitativ (educație). Statul este ineficient, cu politici discreționare pro-ciclice și cu un cadru legal stufos și incoerent.

Alternativa propusă este aceea de **a reface punți** pentru crearea de valoare economică prin investiții bine ținute, folosirea durabilă a resurselor, încurajarea antreprenoriatului, atragerea de talente, inovare și capital, printr-o bună guvernare ce asigură stabilitate și predictibilitate, prin revigorarea lanțurilor valorice în sectoarele cheie în care România poate excela la nivel regional și global.

Competitivitatea României nu este un scop în sine, ci rezultatul firesc al unei încrederi comune în viitor, consecința faptului că muncim împreună utilizând resurse care până acum au fost insuficient folosite. Încrederea fiecăruia dintre noi, a comunităților locale și profesionale pe care le formăm, a celor din țară, dar și din afara țării, devine cel mai bogat capital de reconstrucție pe care îl avem la îndemână.

Ca stat-membru al Uniunii Europene, România a participat și participă la procesul de integrare de către Uniunea Europeană a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) din în Agenda 2030 adoptate de Adunarea generală a ONU în 2015. Uniunea Europeană urmărește realizarea celor 17 ODD, pe baza a 100 de indicatori și a 169 de ținte de atins, progresele realizate pentru fiecare din cele 17 obiective. Eurostat pune la dispoziția statelor-membre date, pentru perioada ultimilor cinci ani, care arată evoluția în fiecare țară și abaterile sau întârzierile în raport cu media europeană. Din aceste cifre, putem constata cu ușurință că România, cu foarte puține excepții, se află încă într-un decalaj important față de celelalte țări europene în privința îndeplinirii obiectivelor asumate la nivel european în materie de dezvoltare durabilă.

Credem că acțiunea politică a **PLUS** trebuie să aibă în centrul său, pe termen mediu și lung, preocuparea pentru **atingerea de către țara noastră a țintelor Agendei ONU pentru 2030 și a Pactului Verde European**. Atingerea acestor ținte reprezintă însăși garanția dezvoltării durabile a României. Planul de acțiune pentru oameni, planetă și prosperitate definit la nivel mondial prin Agenda 2030, la care țara noastră a aderat, pune accentul pe faptul că eradicarea sărăciei, îmbunătățirea stării de sănătate și a educației, reducerea inechităților și stimularea economiei trebuie să se facă în același timp cu soluționarea problemelor legate de schimbările climatice și cu acțiunile de protejare a planetei prin management durabil al resurselor, consum și producție durabile.

A. Mediul, valori și resursele naturale

Mediul, resursele și valorile naturale au un rol strategic pentru dezvoltarea durabilă a României. Protejate și utilizate în mod responsabil, acestea vor asigura sănătatea cetățenilor și dezvoltarea economiei. În prezent resursele nu sunt gestionate responsabil, iar unele valori sunt insuficient fructificate.

PLUS își propune să repoziționeze strategic mediul și resursele naturale în politica României, căutând modalități de a valorifica toate avantajele ecologice, sociale și economice pe care acestea le pot aduce. În egală măsură, **PLUS** este promotorul ideilor de protejare a mediului și de utilizare rațională a resurselor naturale, regenerabile sau neregenerabile, în spiritul solidarității între generații.

Ne angajăm pentru o Românie bogată și diversă ecologic, modernă și funcțională urbanistic, rațională și solidară din punctul de vedere al exploatării și utilizării resurselor naturale.

Valorile naturale ale României reprezintă un capital inestimabil, încă nerecunoscut și insuficient utilizat. Într-o lume aflată în transformare profundă în ce privește atitudinea față de natură, marcată de o conștientizare fără precedent a nevoii de a proteja mediul, bogăția naturală excepțională a țării noastre poate constitui un diferențiator important în Uniunea Europeană.

Pădurile naturale valoroase, pădurile virgine și cvasivirgine, Delta Dunării, fânețele de o bogăție remarcabilă de plante și insecte sau pajiștile cu arbori seculari, populația bogată de

carnivore mari, zonele întinse de sălbăticie unde viața se desfășoară încă într-un ritm propriu naturii, peisajele diversificate ce includ sate în care se mai păstrează tradiții și o cultură locală bogată, folclorul, gastronomia, meșteșugurile sunt tot atâtea **diferențiatori** care fac din România o țară cu un profil unic în Europa.

Biodiversitatea din România poate genera **oportunități de dezvoltare** deosebite pentru țara noastră. Însă protecția lor poate uneori impune restricții pentru anumite activități economice sau costuri suplimentare pentru realizarea unor investiții. Aceste restricții și costuri suplimentare pot fi parțial compensate cu sprijinul Comisiei Europene, iar investițiile necesare protecției și menținerii biodiversității pot fi parțial acoperite din bugetul Comunității europene. Recunoașterea reală a nevoii de a proteja natura la nivel de UE a adus deja beneficii semnificative țării noastre: după desemnarea siturilor Natura 2000, arii protejate de interes comunitar, am beneficiat de sute de milioane de euro primite de la Comisia Europeană pentru managementul acestor situri. Dar suntem încă departe de a ne asigura poziția binemeritată, de țară reprezentativă pentru biodiversitatea Uniunii Europene, încă nu am demonstrat că suntem capabili să abordăm strategic managementul acestor valori în interesul nostru și cel al Europei întregi.

Peisajele noastre sunt de o frumusețe și de o diversitate aparte. Suntem singura țară din UE pe teritoriul căreia se regăsesc cinci regiuni biogeografice cărora li se asociază o diversitate unică a florei și faunei. Avem încă zone întinse de natură sălbatică, dar și peisaje create de om, în care așezările se îmbină armonios cu pădurile sau cu pășunile și fânețele. Multe din aceste valori de biodiversitate sunt incluse în ariile naturale protejate care acoperă aproximativ 24% din suprafața țării, respectiv parcuri naționale, parcuri naturale, rezervații, situri Natura 2000, rezervații ale biosferei, zone care adesea includ și valori culturale semnificative.

Este nevoie de o viziune ambițioasă pentru **managementul sistemului de arii protejate**, elaborată cu participarea actorilor privați și de stat. Gestionate în mod participativ cu implicarea factorilor interesați, în special a celor din comunitățile locale, de entități de stat sau private, cu sprijin real din partea statului, **ariile protejate au un potențial ridicat pentru a deveni zone model generatoare de oportunități economice și nuclee active ale destinațiilor ecoturistice** deja recunoscute. În aceste zone, este vitală încurajarea antreprenoriatului bazat pe utilizarea responsabilă a resurselor naturale, a valorilor (peisaj, animale emblematice etc.), realizarea de proiecte de infrastructură prietenoase mediului.

Deținători ai celei mai mari suprafețe de păduri virgine și cvasivirgine din Uniunea Europeană, **putem deveni liderul mișcării de protecție a pădurilor virgine și cvasivirgine din Europa, inițiind politici comunitare** care să ducă la asigurarea resurselor necesare din bugetul UE pentru aceste păduri excepționale. Ele sunt laboratoarele naturale Europei pentru management forestier responsabil. Această poziționare este însă condiționată de urgentarea protecției lor prin includerea în Catalogul Pădurilor Virgine și Cvasivirgine.

Populația de urși, lupi și râși de la noi, cea mai mare populație încă viabilă de pe teritoriul Uniunii Europene, atestă faptul că majoritatea ecosistemelor noastre sunt sănătoase și pe deplin funcționale, oferind în mod echilibrat resurse materiale și servicii de mediu critice. **Menținerea populațiilor de carnivore mari poate fi transformată într-o reală oportunitate** printr-o abordare strategică, profesionistă, cu contribuția atât a celor interesați

de protecția lor, cât și a celor ce sunt afectați în viața lor de zi cu zi de aceste animale. Animale emblematice pentru Europa, pot deveni atracție importantă pentru dezvoltarea ecoturismului, dar și element critic pentru obținerea unui sprijin financiar real din partea CE pentru investiții în proiecte de infrastructură care contribuie la menținerea coridoarelor ecologice și pentru plățile compensatorii ce se cuvin proprietarilor de terenuri și animale domestice pentru pagubele produse de carnivorele mari.

Resursele naturale, fie ele regenerabile sau neregenerabile, cu un rol major în creșterea calității vieții și implicit în dezvoltarea economiei, necesită o gestionare mult mai responsabilă în vederea asigurării continuității lor. Pentru a răspunde nevoilor generațiilor prezente fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a dispune de resurse naturale, modelul liniar extrage-produ-consumă-aruncă, va fi înlocuit cât mai curând posibil cu un nou model, cel al **economiei circulare**, care are ca scop să limiteze risipa de resurse naturale și producerea de deșeuri, decuplând creșterea producției industriale de utilizarea lor.

Schimbarea paradigmei de administrare a resurselor naturale prin implicarea actorilor economici și sociali relevanți, evaluarea eficienței și eficacității managementului pe bază de indicatori de rezultat și transparența informațională sunt doar o parte din direcțiile de acțiune de urmat pentru a asigura **managementul responsabil** al acestor resurse.

În acest sens, **PLUS** dorește **restructurarea entităților ce administrează resurse naturale pentru orientarea lor către rezultate** relevante pentru strategia de dezvoltare durabilă și cele așteptate de societate. Dorim această restructurare delegând responsabilitatea atingerii rezultatelor către specialiști care beneficiază de o educație profesională continuă și care demonstrează o reală capacitate vizionară. **Controlul modului în care sunt gestionate resursele naturale** trebuie semnificativ îmbunătățit, profitând de tehnologiile moderne, de digitalizare, iar funcția de control a instituțiilor trebuie dublată de una de suport și îndrumare, pentru a sprijini eficient eforturile de implementare a reglementărilor.

Transparența va facilita accesul la informații despre resursele naturale, ceea ce va permite o mai bună planificare a investițiilor în capacități de prelucrare superioară. Ca parte a acestui proces de transparentizare, este necesară revizuirea nivelului de secretizare a datelor care se referă la resursele naturale și facilitarea accesului la cele care nu au caracter strategic.

Ultimii ani au demonstrat faptul că cetățenii României au devenit interesați de soarta resurselor și a valorilor noastre naturale, din ce în ce mai mulți solicitând informații și manifestând un real interes pentru a participa activ la acțiuni de monitorizare sau de protecție a pădurilor sau a altor resurse naturale. Se impune așadar, realizarea sau repunerea în funcțiune a unor instrumente și proceduri transparente care să permită **informarea corectă și completă a cetățenilor** și instituirea unor mecanisme de control direct al societății asupra stării și evoluției mediului natural.

Protecția mediului a căpătat o importanță deosebită în ultimele decenii. Sunt necesare acțiuni coordonate în toate domeniile, de la administrarea așezărilor umane la proiectarea și realizarea infrastructurii de transport sau a clădirilor, la investițiile care pot afecta mediul. România este încă departe de implementarea eficientă a legislației europene, fiind necesare eforturi substanțiale în acest sens.

Avem de soluționat problemele mari, binecunoscute, cum ar fi cele legate de revizuirea și implementarea Planului Național de Gestionare a Deșeurilor, reducerea poluării în marile centre urbane, reciclarea apelor uzate și protecția apelor de suprafață și a pânzei de apă freatică, reducerea consumului de energie convențională.

PLUS va acorda o atenție deosebită oportunităților de care dispune România pentru a contribui la soluționarea problemelor legate de **schimbările climatice**. Considerăm că România își poate gestiona inteligent resursele naturale regenerabile astfel încât să joace un rol important pe piața viitoare a carbonului. Ecosistemele naturale și seminaturale de o biodiversitate excepțională, pe lângă faptul că sunt resurse critice pentru viață și pentru dezvoltare, se constituie în rezervoare semnificative de carbon pentru Europa. Creșterea capacității de stocare va fi asigurată prin politici de îmbunătățire a folosinței terenurilor care să asigure echilibrarea între arbori – pajiști – teren arabil, prin împăduriri de terenuri degradate și pe marginea terenurilor agricole, creșterea conținutului de materie organică în soluri arabile, diminuarea cantităților de biomasă incinerate și stimularea bioeconomiei prin investiții în industrii bazate pe biomasă. Stimularea participării actorilor la implementarea acestor politici prin mecanisme financiare inovativ este importantă.

Dar înainte de toate, ceea ce se poate face rapid pentru mediu în România, cu efecte importante pentru viitorul nostru este **reconsiderarea atitudinii noastre față de mediu prin responsabilizarea individului și a entităților de stat și private** în atingerea obiectivelor de protecție a acestuia. Numărul investitorilor, al antreprenorilor și chiar al autorităților locale care gândesc soluții prietenoase pentru mediu în planurile de dezvoltare este încă redus, fapt determinat parțial și de implementarea defectuoasă a legislației de mediu, de procedurile birocratice, stufoase și ineficiente în evaluarea impactului asupra mediului și de autorități de mediu care favorizează mai degrabă proiectele de creștere economică imediată decât cele care sunt concepute pe principiul dezvoltării durabile. La această schimbare de atitudine va contribui în mod semnificativ un program continuu de conștientizare și educație pentru protecția mediului.

B. Energie, transport, mobilitate și orașe verzi

Eforturi majore sunt necesare pentru a așeza România pe drumul care va permite atingerea țintelor stabilite prin **Acordul de la Paris cu privire la schimbările climatice**, dar și prin **Obiectivele pentru Dezvoltare Durabilă pentru 2030**, în special Obiectivul 7 – Energie curată și accesibilă; Obiectivul 11 – Orașe și comunități durabile și Obiectivul 12 – Producție și consum responsabil în domeniul energiei. Strategia de dezvoltare pe termen mediu și lung a României se va încadra în planul de acțiune european stabilit prin **Pactul Verde European**, care are ca obiective principale nu numai utilizarea eficientă și durabilă a resurselor naturale în limita capacității de autoreglare a mediului, ci și neutralitatea carbon până în 2050 și tranziția spre energia regenerabilă.

În domeniul energiei, obiectivele generale **PLUS** țin cont de Marea Tranziție care are loc în acest moment la nivel global, ca urmare, ele privesc:

- neutralitatea emisiilor de dioxid de carbon în alimentarea cu energie până în 2050;

- decarbonare și eficiența energetică pe tot lanțul valoric (producție – transport – consum) și în toate sectoarele conexe (industrie, transport, clădiri);
- tranziție accelerată către surse de energie cu amprentă redusă sau zero de carbon;
- eradicarea sărăciei energetice;
- modernizarea infrastructurii energetice și mentenanță preventivă;
- politică națională coerentă și eficientă în domeniul încălzirii și a răcirii, începând cu salvarea, modernizarea și dezvoltarea termoficării;
- guvernanță corporativă și competență la companiile de stat din energie;
- pregătirea tranziției către o economie a hidrogenului.

PLUS crede că **securitatea energetică a României** poate fi asigurată prin managementul rațional al resurselor naturale și tranziția către un sector energetic cu emisii reduse de gaze cu efect de seră. Acordăm prioritate surselor de energie și proiectelor care pot contribui semnificativ la atingerea obiectivelor de mediu din Acordul de la Paris și din Agenda ONU pentru Dezvoltare Durabilă 2030 în condiții de suportabilitate pentru cetățenii români și cu accent pe reducerea sărăciei. În viziunea **PLUS**, securitatea energetică înseamnă: **accesibilitate, suportabilitate, flexibilitate** și, mai presus de orice, **energie curată**.

Implementarea acestei viziuni în mediul urban va necesita investiții uriașe atât pentru reducerea poluării cât și a pierderilor energetice la nivel de producție, distribuție și consum, în multiple sectoare (clădiri, transport, industrie, construcții). Realizarea conceptului de „**orașe verzi**” presupune diminuarea pierderilor energetice și a poluării aerului în marile orașe din România prin:

- promovarea cu prioritate a combustibililor alternativi în domeniul transportului (automobile electrice, hibride, pe gaz natural comprimat sau lichefiat) și al construcțiilor (utilizarea de materiale și echipamente cu zero emisii de carbon);
- promovarea activă a termoficării drept soluție optimă pentru încălzire în zona urbană;
- creșterea gradului de reabilitare termică a fondului de clădiri publice și rezidențiale din România;
- stimularea investițiilor în noi capacități de producție din energie regenerabilă și prin promovarea proiectelor care utilizează surse de energie regenerabilă (biomasă, solar, geotermal, deșeuri municipale) pentru generarea de energie electrică și termică.

Implementarea acestei viziuni în **mediul rural** va necesita promovarea surselor de energie regenerabilă și micro rețelelor (inclusiv pentru combaterea sărăciei energetice), asigurarea accesului nediscriminatoriu la rețea, și extinderea rețelelor de electricitate și gaz către gospodăriile neelectrificate sau izolate.

La nivel de regiune, aceasta viziune presupune diversificarea surselor și rutelor de transport energetic prin România și creșterea nivelului de interconectare a României (în sectorul gazelor și electricității) cu țările vecine (Republica Moldova, Bulgaria, Ungaria, Ucraina, Serbia).

Adaptarea infrastructurii de transport la cerințele de mediu devine imperativă, o prioritate absolută pentru a îndeplini cerințele legate de prevenirea accentuării schimbărilor climatice și în vederea adaptării la acestea. Infrastructura poate și trebuie să se dezvolte respectând comunitățile, valorile naturale și culturale moștenite, asigurând în același timp condițiile

necesare pentru a reală integrare economică a României, cu beneficiile ce derivă din poziția geografică favorabilă.

PLUS crede în politici de **mobilitate urbană** axate pe demotorizare, încurajarea pietonalizării, realizarea de rețele (hub-uri) periferice.

Infrastructura de transport din mediul urban asigură mobilitate și interconectare, fiind cu atât mai eficientă cu cât permite acces mai facil al cetățenilor la locurile de muncă, centrele de sănătate și de educație și la recreere. În acest scop, **îmbunătățirea infrastructurii** trebuie să aibă în vedere separarea cât mai bună din perspectiva accesului la activitățile economice, sociale, culturale și industriale. Modernizarea ei în toate orașele din România trebuie să pună în prim plan:

- ierarhizare graduală a priorității în mobilitatea urbană, astfel încât să primeze circulația pietonală, urmată de cea velo și de cea cu vehicule cu deplasare sub 25 km/oră, urmate apoi de transportul în comun și pe ultimul loc de cea a vehiculelor particulare;
- asigurarea cu prioritate a mobilității serviciilor publice (sănătate, intervenții de urgență, colectarea gunoiului etc.);
- separarea transportului de persoane de cel de marfă-aprovizionare (trasee diferite, orare diferite etc.), în principal pentru separarea activității economice;
- introducerea tehnologiilor noi, digitalizate, pentru informare, dirijare și supraveghere.

În ce privește **dezvoltarea localităților**, credem că asigurarea condițiilor de mediu sănătos este definitorie pentru calitatea vieții. Orașele noastre, în special marile aglomerări urbane, sunt încă departe din acest punct de vedere de standardele moderne de viață ale Uniunii Europene. Adoptarea unui plan coerent de amenajare teritorială și urbană care să încurajeze construcțiile ecologice sunt măsuri ce se impun urgent și care au un impact semnificativ asupra reducerii gazelor cu efect de seră datorate consumului energetic.

Încurajarea transportului public, dezvoltarea infrastructurii de transport alternativ pentru promovarea modalităților de deplasare prietenoase mediului și prioritizarea investițiilor în modernizarea infrastructurii de transport feroviar sunt trei din obiectivele importante promovate de **PLUS** pentru asigurarea mobilității în condiții prietenoase cu mediul.

Avem nevoie în localități de spații verzi, inclusiv în stații de autobuz, tramvai, metrou, pasaje și pe acoperișuri verzi. Mai mult decât atât, avem nevoie de prevederi legale care să permită agricultură urbană și să impună amenajarea de noi parcuri, cu prioritate în cele mai poluate orașe.

C. Agricultură și dezvoltare rurală

Ne propunem să transformăm înapoierea de astăzi a satelor românești într-un avantaj socio-economic prin dezvoltarea durabilă a mediului rural și prin încurajarea și sprijinirea dezvoltării unei clase de mijloc la sate.

PLUS va acționa în așa fel încât România să își poată asigura **securitatea alimentară** și să fie un jucător important în comerțul agroalimentar european și internațional, prin dezvoltarea sectorului agricol în mod durabil și competitiv, capabil să exporte produse cu valoare adăugată înaltă în condițiile provocărilor la nivel global.

Consolidarea comunităților rurale și eradicarea sărăciei reprezintă un pilon important al viziunii **PLUS** pentru spațiul rural. Chintesența politicii noastre se află în oamenii și nevoile lor, iar obiectivele și direcțiile de acțiune converg spre acest deziderat. Ne propunem să schimbăm realitatea oglindită astăzi în statistici, care arată că gradul de sărăcie este foarte mare în mediul rural, inclusiv în rândul celor care produc hrană. Mediul rural poate asigura bunăstare și condiții de viață apropiate cu cele din mediul urban (inclusiv prin încurajarea dezvoltării „satelor inteligente”) și în continuă convergență cu condițiile din ruralul statelor membre UE.

Implementarea măsurilor deja definite pentru **prezervarea resurselor naturale** și **contracarea schimbărilor climatice** reprezintă condiții esențiale pentru agricultura viitorului. Este important să realizăm un management eficient al resurselor de apă mai ales pe fondul fenomenelor de deșertificare care apar ca efect al schimbărilor climatice. Adaptarea la evoluțiile climatice este o necesitate ce trebuie susținută printr-o diversificare a culturilor agricole, inclusiv la nivelul fermelor familiale care trebuie să respecte rotația culturilor, reducerea chimizării, prin restructurarea și finanțarea unităților de cercetare-dezvoltare în agricultură, prin conectarea cercetării agricole autohtone cu cercetarea din domeniile conexe cu institutele și centrele de cercetare europene și mondiale.

Ne dorim să asigurăm un nivel ridicat de coerență a politicilor din agricultură, mediu și dezvoltare rurală pentru **valorificarea inteligentă și durabilă a terenurilor agricole, a forței de muncă și a capitalului** și pentru încurajarea inovării în spațiul rural și în agricultură. Administrația responsabilă pentru coordonarea dezvoltării rurale și a agriculturii va fi suplă și profesionalizată, conectată digital.

Reîntinerirea satelor este necesară și se poate realiza prin diversificarea activităților și implicarea activă a cetățenilor din mediul rural în planificare și în proiecte de dezvoltare locală. Nu în ultimul rând, este nevoie de a așeza în centrul politicii agricole cetățeanul român în calitatea sa de **consumator**. Sănătatea populației este determinată în mare măsură de calitatea nutrițională a alimentelor. În acest sens, **PLUS** consideră că e nevoie de creșterea ofertei de produse locale și de creșterea siguranței alimentare prin măsuri de educare, stimulare și control corespunzătoare.

D. Planificare și amenajare teritorială și dezvoltarea urbană pentru o Românie verde

O Românie funcțională presupune cunoașterea resurselor de care dispunem, respectiv existența unei baze de date și a unei Hărți Electronice (E-Map) cu informația completă, la zi,

despre întregul teritoriu (cadastru, resurse, rețele etc.). O Românie funcțională presupune un **concept de planificare teritorială** care să ducă la soluții de amenajare a teritoriului și de dezvoltare urbană armonizate, coerente, elaborate prin colaborarea specialiștilor din toate domeniile relevante. Aceste planuri, elaborate cu tehnologii de ultima oră și utilizate de un personal administrativ performant, cinstit și eficient din instituții depolitizate și debirocratizate, ne vor permite să avem un concept de dezvoltare teritorială armonizat perpetuu cu gândirea „la zi” de la nivel global.

În planificarea și amenajarea teritorială, valorile naturale și cele culturale moștenite trebuie să fie asumate ca element definitoriu, constituind baza dezvoltării viitoare în respect pentru conservarea și protejarea identității și a patrimoniului natural și cultural.

Planificarea și amenajarea teritorială, cu organizarea teritoriului național în zone și coridoare de dezvoltare, cu menținerea coridoarelor ecologice, va permite stabilirea unui echilibru între dezvoltarea economică și protecția mediului. Aceste planuri și amenajări vor fundamenta strategiile de dezvoltare durabilă ale localităților, ținând cont de nevoile lor de dezvoltare socio-economică, dar cu o atenție specială pentru aspectele ecologice. Trecerea de la zone de dezvoltare urbană la zone naturale prin scăderea treptată a gradului de antropizare necontrolată, vor diminua impactul negativ al amprente umane asupra habitatelor naturale.

Finalizarea cadastrului național și utilizarea sistematică a datelor în vederea elaborării strategiei naționale pentru utilizarea durabilă a terenurilor și a resurselor naturale este de importanță majoră și pentru gestionarea terenurilor agricole. Realizarea unei baze de date digitale cu tranzacțiile de terenuri agricole, precum și prospectarea corelării acestora cu alte baze de date va permite trasabilitatea acestor tranzacții pentru descurajarea acaparării terenurilor agricole, și stoparea speculei prin oferirea unor facilități de achiziție și folosință pentru membrii comunităților locale.

O planificare și amenajare teritorială responsabilă va include atât metropolele, cât și localitățile de mică anvergură într-un plan de dezvoltare care să permită reducerea decalajului de calitate a vieții dintre mediul urban și cel rural. Iar o legislația de urbanism revizuită și adaptată la modelul european contemporan, însoțită de un sistem de selecție valorică a obiectivelor de investiție cu accent pe decidentul de specialitate în detrimentul celui politic, va asigura cadrul pentru orașele verzi, inteligente pe care ni le dorim. Orașe în care dezvoltarea și mentenanța unei rețele de infrastructură tehnico-edilitară va permite conectarea tuturor unităților de locuit la facilitățile ce asigură confortul minim decent al locuirii din Europa secolului al XXI-lea.

ROMÂNIA CONECTATĂ - LIDER EUROPEAN AL POLITICILOR DIGITALE

A Patra Revoluție Industrială reprezintă o schimbare fundamentală în felul în care trăim, muncim și ne raportăm unii la alții datorită invențiilor și inovațiilor tehnologice pe scară largă. În același timp, ea este o oportunitate de a privi dincolo de tehnologie și de a găsi modalități prin care un număr cât mai mare de oameni vor folosi noile tehnologii, cu efecte benefice în viața de zi cu zi a familiilor lor, a comunităților, dar și a organizațiilor în care aceștia activează.

Noua Revoluție Industrială joacă și va continua să joace un rol important în configurarea **pieței muncii, educației, productivității și mediului de afaceri**. Vom pregăti membrii societății astfel încât **inteligenta artificială și noile tehnologii să sprijine programul nostru de dezvoltare durabilă, incluzivă și bazată pe noile tehnologii**. În acest scop, vom promova dezvoltarea de strategii proactive de management, un dialog susținut și o colaborare intensă între diversele domenii de afaceri, guverne, sistemele de educație și societatea civilă. În piața muncii, pregătirea pentru viitor este urgentă și decisivă, pentru a ține pasul cu evoluțiile internaționale foarte rapide în materie de cunoaștere și învățare, antreprenoriat, meserii și competențe.

Promovarea revoluției digitale și a inteligenței artificiale reprezintă modalitatea prin care economia și societatea se vor adapta noii revoluții industriale. Revoluția digitală este, de asemenea, **o revoluție a politicii și a societății civile**. Această revoluție schimbă rolul guvernului față de „Politica publică 2.0”, program dezvoltat în comun de către instituțiile publice și cetățeni pe platforme, de unde și expresia „Guvernul ca platformă”.

O mai mare transparență a instituțiilor, a politicii fiscale și a accesului la educație este vitală pentru restabilirea încrederii publice în instituții. **Inovarea participativă** este esențială pentru bunăstare; aceeași politică poate avea efecte foarte diferite asupra satisfacției cetățenilor, în

funcție de gradul în care cetățenii au participat la proiectarea și implementarea sa.

Obiectivul principal este asigurarea unei tranziții de succes către o societate în care tehnologia deține un loc important în toate domeniile de activitate, iar cetățenii și firmele să fie pregătiți pentru această nouă paradigmă economică și socială. Pe de o parte, noi suntem azi confrunțați cu o administrație publică și instituții înzestrate cu programe și aplicații digitale nefuncționale, prizoniere ale unor contracte făcute în dezavantajul statului și al cetățenilor; pe de altă parte, este necesar să asigurăm încă de mâine **o implicare civică mai mare, o transparență și o responsabilitate sporită față de cetățeni.**

Un obiectiv care decurge de aici este **implementarea neîntârziată a legislației europene în domeniul digital** pentru a ne asigura ca România își pregătește piața pentru transformarea digitală și pentru adoptarea noilor tehnologii. De exemplu: implementarea codului electronic de comunicații; eliberarea frecvențelor de spectru necesare pentru tehnologia 5G; implementarea directivei NIS (securitatea rețelelor și a sistemelor informatice) pentru asigurarea standardelor de siguranță cibernetică; asistarea companiilor și cetățenilor pentru adoptarea cu succes a Regulamentului pentru protecția datelor cu caracter personal etc. Vom dezvolta **o legătură coerentă între procesul de transformare digitală, competențele digitale și curricula din școli și universități**, precum și o infrastructură digitală adecvată, mai ales în zonele rurale pentru a putea permite folosirea oportunităților din domeniul digital.

A. Inovare și noi tehnologii

România are șansa istorică de a se dezvolta prin **adoptarea accelerată a tehnologiei în mediul public**, prin crearea unui cadru favorabil și stimularea adoptării instrumentelor digitale, a automatizării și a investițiilor în tehnologie în cel privat. România dezvoltării durabile trebuie să fie produsul cooperării active dintre un stat facilitator și cetățeanul responsabil, implicat activ în procesul de guvernare și deschis către utilizarea tehnologiilor digitale. Această cooperare se întemeiază pe un model de contract social, bazat pe principiile unei societăți deschise, care garantează cetățeanului accesul în timp real la informații de calitate și care îl implică în mod nemijlocit în procesul decizional. Tranziția către o societate a viitorului competitivă, creatoare de bunăstare, presupune un ecosistem antreprenorial efervescent, ce presupune regândirea sistemului educației formale prinsă în tipare conservatoare și cu o solidă tradiție ȘTIM (Știință, Tehnologie, Inginerie și Matematică).

Racordarea la standarde și bune practici europene și internaționale și colaborările dincolo de granițe devin măsura succesului în orice inițiativă ce presupune infrastructură digitală, interoperabilitate și o Piață Digitală Unică. România poate juca un rol major ca parte a economiei digitale europene, dar trebuie să-și alinieze reglementările și legislația la cea europeană, urmărind în același timp atingerea indicatorilor pentru acest sector. **Un model de guvernare digitală simplificat, sigur și dinamic**, care să stimuleze competitivitatea și transparența în cheltuirea banului public, este piatra de temelie a unei administrații eficiente. Proiectul nostru de țară va reflecta în viața de zi cu zi a cetățeanului beneficiile pe care lumea de mâine ni le-a făcut deja accesibile prin tehnologie. O guvernare ce respectă cetățenii are datoria de a aduce aceste beneficii prin proiecte inteligente în satele și orașele

din România. Considerăm că România dispune de toate avantajele necesare pentru a fi în avangarda europeană și globală a transformărilor digitale, într-o eră în care viitorul societății, al democrației și al guvernării este eminamente digital.

Tehnologia facilitează interacțiunea dintre cetățean și stat, punându-l pe cel dintâi în centrul politicilor publice, oferind spații noi de implicare civică, politică și socială până acum inaccesibile. Statul poate deveni cu adevărat deschis, transparent în administrarea bunului public, atât prin eficiența serviciilor, cât și prin crearea cadrului pentru ca noile oportunități pentru inovații disruptive să se nască și să se dezvolte în România.

La nivel global, economia și societatea vor fi afectate de transformările tehnologice, iar țările care nu își stabilesc ca prioritate integrarea transversală a tehnologiei la toate nivelurile economiei și societății, sprijinind și finanțând inovația digitală, nu doar că vor pierde șanse, ci vor și avea de suferit. Digitalizarea și inovarea prin tehnologie ar putea deveni principalul motor de creștere economică sustenabilă și de reducere a falșilor și dezechilibrelor economice și sociale: între urban și rural, între diaspora și acasă, prin politici incluzive și vizionare. Ne dorim **o Românie care să participe la competiția globală** și să devină un lider în acest domeniu în care are un potențial atât de important.

Apreciem că această participare trebuie să se concretizeze printr-un set de **politici clare, de măsuri și procese de guvernare digitală**, prin inovare și noi tehnologii, politici care să permită reorganizarea și dezvoltarea (eficientizarea și transparentizarea) tuturor serviciilor publice. Avem în vedere crearea unui sistem informatic integrat care să permită ca solicitarea datelor cetățenilor și entităților să se facă o singură dată, pe baza unui set de standardizat de date, cu respectarea GDPR (Regulamentul General de Protecția Datelor).

În mod firesc, una dintre măsurile tehnice trebuie să fie **creșterea conectivității la internet fix și mobil** la nivel național și dezvoltarea infrastructurii pentru tehnologia 5G, precum și promovarea și susținerea companiilor românești cu caracter tehnologic în vederea internaționalizării lor.

Adoptarea unor asemenea măsuri este posibilă în măsura în care vom stimula reforma sistemului de învățământ prin **accelerarea dezvoltării componentei digitale pentru toate disciplinele de învățământ**, domeniile și specializările, dar și prin dezvoltarea unui cadru legislativ complet specific domeniului Inovație, Cercetare și Dezvoltare tehnologică, în conformitate cu legislația și recomandările europene.

B. Orașele inteligente și dezvoltarea urbană

Racordată la prioritățile strategice ale Uniunii Europene, România trebuie și poate să integreze rapid, la nivel guvernamental și la nivelul administrațiilor locale, seturi de măsuri care să favorizeze **o nouă generație de tehnologii** oferind cetățenilor mijloacele de acțiune pentru o viață mai bună, deopotrivă la nivel individual și colectiv. Întârzierile în adoptarea la nivel

guvernamental a unor asemenea măsuri sunt, de fapt, întârzieri în dezvoltarea economică și socială a comunităților urbane (dar și a celor rurale, aflate mereu în strânsă conexiune cu primele). România dispune de resursa umană calificată și de un mediu antreprenorial de înalt nivel de profesionalism care să-i permită să adopte strategii de dezvoltare urbană și digitală.

PLUS susține integrarea rapidă în planurile de guvernare centrală și locală a normelor europene și internaționale privitoare la dezvoltarea durabilă a orașelor și la depășirea fracturilor numerice care există între categorii de populații ori între regiuni ale țării. Implementarea acestor norme contribuie deopotrivă la consolidarea unei conștiințe civice articulate și ferme, la formarea de cetățeni informați și solidari.

Dintre măsurile pe care vor urmări să le adoptăm, să reținem aici câteva:

PLUS va acționa pentru **promovarea e-administrației și a e-guvernării**, pentru a transparentiza instituțiile, pentru a ușura comunicarea cu cetățenii și dezvoltarea inițiativelor antreprenoriale ori sociale locale, precum și pentru a diminua birocrăția și costurile diferitelor proceduri administrative.

Suntem adepții **mobilității urbane sustenabile**. **PLUS** crede în politici urbane axate pe demotorizare, încurajarea pietonalizării, realizarea de rețele (huburi) periferice, de aceea vom milita pentru dezvoltarea transportului multimodal și pentru decongestionarea traficului urban, asigurând o mai bună planificare a conexiunilor, a parcărilor, a instrumentelor de plată etc.

Planificarea urbană, deopotrivă spațială, temporală și modulară, trebuie să facă recurs la noile tehnologii și la **imperativele reducerii poluării, eficienței și regenerării energetice**, ale automatizării utilităților și ale monitorizării permanente a parametrilor de mediu, pentru a evita depășirea limitelor admise pentru calitatea vieții și sănătatea oamenilor.

Acordarea de facilități pentru **implementarea la nivel local a unor procese integrate**, care să asigure interconectarea infrastructurii cu energia, utilitățile și transportul, prin intermediul tehnologiilor digitale. Astfel de măsuri privesc, de exemplu, infrastructurile de utilități (energie electrică, apă potabilă și apă uzată, gaz, deșeuri etc.), dar și rețelele urbane de comunicații sau de iluminat public.

Din experiențele tragice ale ultimilor ani, am învățat că trebuie să ținem seama de **utilizarea noilor tehnologii digitale pentru asigurarea ordinii publice, a siguranței cetățenilor**, precum și pentru prevenirea unor accidente, calamități sau catastrofe. Într-un oraș inteligent trebuie să scadă timpul de reacție și să crească eficiența serviciilor de intervenție pentru salvarea de vieți omenești; trebuie apoi ca sănătatea oamenilor să rămână o prioritate permanentă pentru un sistem de sănătate în care serviciile sunt îmbunătățite, resursele sunt optimizate, iar costurile reduse, prin recursul la telemedicină sau la dispozitive portabile.

Nu în ultimul rând, dezvoltarea digitală a zonelor urbane trebuie să fie similară cu generarea de venituri suplimentare și cu producția de plusvaloare prin **încurajarea industriilor și afacerilor creative**, a formării profesionale și a multiplicării huburilor de învățare digitală. Vom sprijini orașele românești să privilegieze inteligența artificială și tehnologiile digitale pentru îmbunătățirea ofertei de servicii turistice și de promovare a specificității locale.

C. Serviciile de guvernare și administrație digitală

Ineficiența procedurilor impuse populației și mediului de afaceri are un impact foarte ridicat asupra productivității. Principalele provocări în fața digitalizării sectorului public sunt: fragmentarea decizională și tehnologică; absența unei culturi a colaborării interinstituționale; rezistența la schimbare; resursa umană neprofesionistă.

Dincolo de eficientizare, **digitalizarea serviciului public și a administrației** ar transmite un semnal puternic la nivel local și internațional privind hotărârea decidenților politici de a trece într-o eră a transparenței și a luptei împotriva corupției, știind bine despre corupție că este una din principalele bariere pentru transformarea digitală.

Este nevoie de **dezvoltarea unor noi servicii de guvernare electronică** pornind de la nevoile reale ale cetățenilor români de pretutindeni, construite în jurul și pentru utilizatorul obișnuit, adaptate contextului, accesibile tuturor, care asigură protecția datelor personale și a vieții private.

Aceasta ar ușura povara administrativă prin reducerea la minimum a numărului de documente necesare oricărui mecanism tranzacțional, favorizarea și încurajarea folosirii versiunii digitale a documentelor de orice tip. Mai mult decât atât, digitalizarea în administrația publică locală și centrală poate aduce beneficii enorme prin automatizarea unor operații, asistarea deciziilor umane și identificarea proceselor inutile, care nu aduc nici un fel de valoare cetățeanului sau statului.

Identitatea electronică (eID) este cheia pentru asigurarea serviciilor publice, moderne și integrate. E dificil să eficientizezi și să aduci în era digitală un stat fără a oferi o serie de servicii electronice corelate evenimentelor mai mult sau mai puțin marcante ale vieții, asociate unei identități digitale. Vom organiza dezbateri ample în societate prin care să identificăm și să popularizăm beneficiile tranziției către un sistem de identitate electronică.

Noile frontiere pentru reglementări și legi pentru a propulsa transformarea digitală trebuie să aibă o viziune coerentă și cu obiective clare privind implicațiile tehnologiilor emergente, precum Inteligența Artificială (IA), Internetul tuturor lucrurilor (IoT), tehnologia blockchain și tehnologiile mobile de ultimă generație (5G), precum și teme cheie precum securitate cibernetică, viața privată, protejarea datelor personale și încrederea utilizatorilor.

Totodată, în spiritul guvernării deschise, vom consolida **platforma națională de date deschise**, încurajând astfel atât monitorizarea activității instituțiilor de către societății civile, cât și democrația participativă și inovarea în sectorul public.

Educația digitală va deveni din ce în ce mai mult un avantaj competitiv și un diferențiator pentru bunăstarea unei societăți, cu condiția să se adapteze cerințelor lumii de mâine, o lume transformată de tehnologie. Educația digitală și digitalizarea în educație nu presupun doar introducerea unor instrumente noi ce țin de tehnologie și competențele asociate, ci presupun o abordare inovativă, bazată pe înțelegerea problemelor și pe creativitate, cu testarea unor abordări diferite pentru o adaptare permanentă la evoluțiile tehnologice, pe de o parte, și social-economice, pe de altă parte.

Necesitatea reformării sistemului de educație trebuie abordată acordând prioritate cerințelor lumii digitale moderne, care să pregătească generațiile tinere pentru locurile de muncă ale viitorului și să compenseze absența **competențelor digitale de bază și de specialitate**. E nevoie de acțiuni bine ținute, precum dezvoltarea unei programe școlare care să permită pregătirea la nivel funcțional a noilor generații pentru era digitală, indiferent de materie și specializarea ulterioară; e nevoie, de asemenea, de pregătirea profesorilor pentru utilizarea tehnologiei în procesul de predare și programe dezvoltate în strânsă colaborare cu mediul de business. Aceste acțiuni sunt un ingredient esențial pentru oferi, pe termen lung, o șansă României ca economie competitivă și cu un rol notabil printre actorii europeni și globali.

Transformarea economiei și a industriilor prin digitalizare are un impact puternic asupra proceselor de producție și a forței de muncă, competențelor viitorului, a competitivității industriilor și a capacității unui stat de a inova și susține industriile cheie. României îi lipsește deocamdată cadrul de atragere și dezvoltare a investițiilor în tehnologii de vârf, precum și o cultură antreprenorială care să creeze un ecosistem de inovație, inclusiv prin reducerea birocrăției și modele de sprijin ce promovează inițiative cu risc ridicat.

În colaborare cu industria și mediul academic, vom crea **huburi (centre de expertiză) de inovație digitală** în fiecare regiune din România, în coerență cu obiectivele europene și conectate la rețeaua europeană de huburi de inovație digitală, pentru dinamizarea și fluidizarea inovării în industrie.

Este esențial să orientăm **învățământul din domeniul digital către limitele tehnologiei, către inteligență artificială, blockchain, biotehnologie și aplicații cuantice**, întrucât aceste noi domenii de cercetare și dezvoltare vor da naștere noilor generații de creatori de servicii și produse cu valoare adăugată mare. Pentru aceasta avem nevoie de reinventarea modului în care sunt promovate inovarea, cercetarea și dezvoltarea: reguli noi de finanțare a cercetării și dezvoltării fundamentale și aplicative, de stimulare a transferului tehnologic, reglementări sectoriale clare pentru dezvoltarea procesului de inovare.

D. Transformarea economiei și a industriilor prin digitalizare

Transformarea economiei și a industriilor prin digitalizare are un impact puternic asupra proceselor de producție și a forței de muncă, asupra competențelor viitorului, a competitivității industriilor și a capacității unui stat de a inova și susține industriile cheie. României îi lipsește cadrul de atragere și dezvoltare a investițiilor în tehnologii de vârf, precum și o cultură antreprenorială care să creeze un ecosistem de inovație, inclusiv prin reducerea birocrăției și modele de sprijin ce promovează inițiative cu risc ridicat.

Ne propunem ca, prin elaborarea unui cadru legislativ prietenos și stabil cu investițiile de capital în tehnologie, să contribuim la **reducerea barierelor birocratice actuale** și crearea unui ecosistem în care antreprenoriatul, afacerile private și cetățenii să poată profita la maximum de oportunitățile tehnologiei și să poată contribui în mod real la dezvoltarea

societății digitale. În acest context, este esențială întărirea pieței forței de muncă și revitalizarea zonelor unde ocuparea forței de muncă este problematică, capitalizând avantajele celei de-a patra revoluții industriale.

De asemenea, avem în vedere **dezvoltarea industriilor cu potențial înalt de digitalizare** (industria auto, industria de apărare, textilă, manufacturieră și agricultură). Pentru asta, vom promova schimbul de informații, înființând o platformă națională pentru industria 4.0, care să susțină industriile cu potențial înalt de digitalizare și vom conecta această platformă la rețeaua europeană.

În mod concret: a) vom încuraja crearea unei **nișe de inovare**, de testare a producției de software și de componente digitale pentru automobile – având în vedere atât faptul că tehnologia digitală reprezintă o pondere din ce în ce mai mare din preț, cât și faptul că industria auto are o contribuție importantă la produsul intern brut al României; b) vom crea un **fond tehnologic agricol** care să susțină dezvoltarea agriculturii prin inovație tehnologică, alături de o regiune agricolă complet digitalizată prin măsuri specifice care să permită testarea și prototiparea soluțiilor digitale în agricultură.

Urmărim în egală măsură atragerea investițiilor de capital în tehnologie care să faciliteze tranziția digitală și adoptarea tehnologiilor de ultimă generație pentru mediul de afaceri și industrie. În colaborare cu industria și mediul academic, vom crea **huburi (centre de expertiză) de inovație digitală** în fiecare regiune din România, în concordanță cu obiectivele europene, conectate la rețeaua europeană de huburi de inovație digitală, pentru dinamizarea și fluidizarea inovării în industrie. Aceste huburi vor oferi IMM-urilor și start-up-urilor facilități și echipament pentru testarea ideilor, prototipurilor, algoritmilor, pentru produse inovatoare și bazate pe tehnologii noi în industrii cheie. De asemenea, vor pune la dispoziția IMM-urilor și start-up-urilor expertiză și consiliere în privința accesului la finanțări și facilitarea parteneriatelor europene și a legăturii cu industria.

În ceea ce privește dezvoltarea antreprenoriatului, vom profita de oportunitățile oferite din bugetul european pentru dezvoltarea antreprenoriatului: **InvestEU, Venture EU**, și inițiativele pentru inovare europeană, după cum vom milita pentru o politică activă în atragerea Capitalului de Risc din surse externe și pentru implicarea antreprenorilor români în relații de parteneriat direct cu companii tip VC (Venture Capital).

Vom încuraja cultura antreprenorială națională în domeniul digital și vom contribui activ la dezvoltarea ei prin **înființarea unor companii cu Capital de Risc**. Aceste companii vor activa în mod independent conform proceselor de guvernare Venture Capital la nivel internațional și vor permite încurajarea și dezvoltarea în mod real a start-up-urilor cu capital inițial majoritar românesc.

Vom susține inițiative și proiecte care ajută la **dezvoltarea economiei bazate pe împărțirea bunurilor** (sharing economy), încurajând antreprenoriatul românesc în această direcție.

ROMÂNIA CREATIVĂ ȘI EDUCATĂ

A. Patrimoniu și cultură

În forma ei vie și creativă, cultura reflectă tradiția și dezvoltarea, mentalitățile și creativitatea, istoria și specificul comunităților de pe teritoriul României. Cultura ne poate oferi reperele, orizonturile și demnitatea identității individuale și colective, acasă sau peste hotare, și generează coeziune socială, întărind sfera publică și discernământul cetățenilor.

Patrimoniul cultural, împreună cu sectoarele culturale și creative, sunt resurse esențiale pentru identitatea românească și trebuie **valorificate durabil pentru dezvoltarea unei societăți prospere**. Peisajele culturale de excepție, dublate de o biodiversitate pe măsură, pot adăuga comunităților valoare economică, socială și culturală. Politicile culturale pun oamenii în centrul unei societăți dezvoltate durabil, prin crearea de **punți** între ei și comunități, între rural și urban, tineri și vârstnici, cei plecați și cei rămași, tradiții și noi tehnologii, între trecut și viitor.

La nivel național se poate însă spune că persistă o mentalitate administrativă de plasare în plan secund, dacă nu chiar de desconsiderare totală a culturii. Bugetul alocat prin ministerul de resort a fost din ce în ce mai mic, sumele alocate fiind tratate drept cheltuieli și nu investiții. Din această perspectivă, scăderea constantă a consumului cultural este o consecință gravă, cu implicații multiple la nivelul societății.

În privința **patrimoniului cultural național** se constată lipsa unui sistem de evidență integrată a monumentelor, siturilor și peisajelor culturale, care să fie corelat cu restul bazelor de date din sectorul planificării teritoriale. Patrimoniul cultural mobil este spoliat prin furturi, distrugerea siturilor arheologice prin săpături neautorizate, exporturi ilegale și distrugerii este un rezultat al lipsei sau al inadecvării sistemelor de protecție și pază, dar și al unei necorelări

între sancțiuni și recompense ale potențialilor descoperitori. Patrimoniul cultural trebuie considerat ca fiind de utilitate publică, obiectiv al intereselor de securitate națională angajând responsabilitatea statului, așa cum decurge ea din Constituție.

Creativitatea este componenta esențială a sistemului cultural. Cultura favorizează dezvoltarea și asumarea identității locale și regionale, prin valorificarea potențialului creativ și de inovație al oamenilor. Totodată, prin creativitatea culturală se educă sensibilitatea față de nevoia protejării corespunzătoare a patrimoniului cultural și conștientizarea valorii acestuia de către comunitate.

Întrucât cultura română se exprimă tot mai vizibil în circuitul cultural internațional, este necesară recunoașterea la nivelul factorilor de decizie a importanței pe care aceasta o are în **favorizarea toleranței, a cunoașterii celuilalt și a diversității**, care pot fi apreciate drept valori favorizând afirmarea creativității românești în dialogul intercultural la nivel mondial.

Proiectul strategic de țară România competitivă, lansat în 2016, stabilește principalele domenii și măsuri care „să ducă România către o dezvoltare sustenabilă tradusă în limbaj economic prin convergența nivelului PIB/locuitor la nivelul celui din țările europene dezvoltate”, iar sectoarele culturale și creative sunt apreciate drept domeniu prioritar de stimulare a productivității.

În spiritul prevederilor Noii agende europene pentru cultură și a Planul de lucru în domeniul culturii 2019-2022, se vor urmări, cu precădere în sectorul cultural, dezvoltarea unor **modele durabile de protejare și valorificare a patrimoniului cultural**, asigurarea coeziunii și bunăstării în societate prin cultură, construcția unui ecosistem care să susțină artiștii, profesioniștii din domeniul cultural și creativ și conținutul european, garantarea egalității de gen și consolidarea relațiilor culturale internaționale.

Ne dorim o **România a culturii vii, deschise și inovatoare**, bazată pe valori autentice și dezvoltată prin creație și inovare, educație și acces neîngrădit la producțiile și resursele culturale. Cultura devine astfel un promotor al valorilor și principiilor în care credem și pe baza cărora vom construi viitorul nostru și al copiilor noștri.

PLUS vrea să reclădească speranța românilor într-un viitor mai bun și încrederea unora în ceilalți. Noi considerăm că prin cultura împărtășită, oamenii pot învăța mai bine să spere, să se înțeleagă între ei și să prospere împreună. Cultura trebuie să devină un catalizator în proiectele cu caracter incluziv și în cele care au o reală relevanță la nivel național sau comunitar.

B. Industрии creative și meseriile viitorului

Un loc privilegiat în programul nostru politic îl ocupă susținerea industriilor creative. Acestea se referă la domeniile economice și culturale care se bazează pe creativitatea și talentul indivizilor și care au potențialul de a genera creștere economică și de a crea locuri de muncă prin încurajarea și valorificarea proprietății intelectuale.

Industriile creative – care sunt un veritabil **motor al creșterii economice, al coeziunii sociale și al realizării personale** – cuprind domenii dintre cele mai diverse, precum publicitatea, arhitectura, arta și piața de artă, meșteșugurile, moda și designul, filmul, fotografia, muzica

și artele spectacolului, editarea și publicarea de carte, radioul, televiziunea etc. În plan economic, ele creează valoare adăugată, locuri de muncă, întreprinderi noi și potențial de export și permit, de asemenea, atragerea de investiții străine pentru talentul și ideile românești. În plan personal, creșterea calității vieții se realizează prin stimularea creativității și inovării, în vreme ce la un nivel mai larg, acestea contribuie la punerea în evidență a patrimoniului material și imaterial al României, dar și la promovarea țării ca destinație privilegiată pentru turismul cultural, pentru artiști și creatori în căutare de spații de exprimare.

Apreciem că industriile creative trebuie să devină o **prioritate națională** pentru a răspunde unui obiectiv fundamental: transformarea, în următorii ani, a României într-un centru de dezvoltare pentru creativitate și tehnologie, care să asigure 10% din PIB-ul României până în 2022/2024.

Considerăm că **educația pentru industriile creative** se poate realiza prin actualizarea competențelor pentru care sunt pregătiți studenții; actualizarea curriculei universitare în raport cu competențele solicitate în societate; susținerea proiectelor pilot realizate de mediul privat în parteneriat cu instituții academice; realizarea unor programe de familiarizare a profesorilor cu realitățile industriilor; stimularea talentelor de vârf prin introducerea unui program academic de excelență.

Ea va permite, în acest fel, **creșterea angajabilității absolvenților de învățământ superior** și motivarea talentelor de vârf să rămână sau să se întoarcă în România. Studiile demonstrează că locurile de muncă asociate cu creativitatea au cu 87% mai puține șanse să fie înlocuite de sisteme automatizate în viitor.

Finanțarea industriilor creative trebuie realizată prin **orientarea simplificată a antreprenorilor spre resurse**, prin transparență în alocarea fondurilor, dar și prin urmărirea performanței proiectelor finanțate. Aceasta se poate realiza prin: cartografierea într-un document unic și accesibil a surselor de finanțare din fonduri UE (și altele) pentru IC; producerea de ghiduri de aplicare cu minimum de birocrație și maximum de eficiență selecție atentă a beneficiarilor: sustenabilitate nu asistență socială; mai bună direcționare a alocărilor bugetare (impunerea unui minimum pentru proiecte culturale și creative); un mai bun control al contribuțiilor mediului privat (concurs de dosare de tip idei noi – fresh idea, cercetare și dezvoltare în creativitate etc.).

PLUS consideră că este esențial ca industriile creative să contribuie la **promovarea exporturilor**, întrucât produsele lor sunt, pe de o parte, o importantă sursă de venituri pentru bugetul țării și, pe de altă parte, contribuie major la crearea brandului de țară al României.

De aceea, vom transforma în **priorități ale guvernării** acțiunile pentru: susținerea unor festivaluri internaționale în România în toate domeniile creative; susținerea participărilor românești la festivaluri internaționale (film, teatru, publicitate, muzică, arhitectură, modă etc); promovarea creației artistice și literare românești prin intermediul rețelei ICR, dar și prin intermediul partenerilor publici și privați din țară și din lume; participarea României în rețelele culturale și ale industriilor creative la nivel internațional; atragerea investițiilor străine în industrii creative (stimulare de start-up-uri); organizarea de conferințe și congrese internaționale în România.

C. Educația și noile tehnologii – inovare în învățare

Reformarea sistemului de educație trebuie să acorde prioritate cerințelor lumii digitale moderne care să pregătească generațiile tinere pentru societatea și locurile de muncă ale viitorului, să dea coerență și utilitate competențelor digitale dobândite.

Necesitatea **creșterii numărului de profesori și specialiști în tehnologia informației** și care utilizează tehnologia în procesul de învățare au nevoie de măsuri imediate. **PLUS** își propune creșterea numărului specialiștilor IT absolvenți de învățământ superior în perioada 2021-2026, precum și creșterea semnificativă a ariilor și domeniilor în care intervin noile tehnologii. Avem în vedere deopotrivă creșterea competențelor digitale și a accesului la informație și conectivitate pentru întreaga populație, prin lansarea unor pachete de politici publice și măsuri pentru incluziune socială și pentru reducerea falilor între diversele categorii de populație.

Considerăm că este esențială și urgentă **o reformă a programei școlare**, care să permită pregătirea la nivel funcțional a noilor generații pentru era digitală, indiferent de materia și specializarea ulterioară și pregătirea profesorilor pentru utilizarea tehnologiei în procesul de predare. Pentru aceasta, trebuie luată în considerare creșterea numărului de domenii cu componentă digitală, a specializărilor, inclusiv interdisciplinare și a numărului de locuri alocate în cadrul universităților, adaptând astfel într-un mod dinamic mediul universitar la cerințele societății actuale și ale mediului de business, unde componenta digitală este esențială.

Apreciem că trebuie create în cel mai scurt timp **programe naționale informale cu tematici digitale** prin crearea unui program de școli de vară cu tematici digitale pentru liceeni, unde vom încuraja activitățile extrașcolare și proiectele personale utilizând noile tehnologii digitale în tandem cu un program de vouchere de acces la hub-uri tech (tech-hubs) private și platforme de e-learning. Aceste inițiative trebuie însoțite de implementarea unui program de burse internaționale de studiu în vederea încurajării performanței, expunerii la mediul internațional și familiarizării liceenilor cu ultimele tehnologii și metode de lucru din Europa și SUA, creând astfel posibilitatea unei baze de selecție a viitorului leadership cu competențe digitale avansate în cadrul societății românești.

Într-o societate conectată cum urmează să devină societatea românească, dezvoltarea competențelor digitale pentru toți cetățenii este o necesitate. Pentru a-i da curs, vom susține prin **beneficii fiscale sau granturi directe** companiile și organizațiile care fie dezvoltă competențe digitale de bază, fie derulează programe de reconversie profesională pentru persoane defavorizate și vom dezvolta, în consultare permanentă cu industria, programe de formare sau reconversie profesională conform necesităților pieței. În același timp, vom dezvolta programe de pregătire în competențe digitale de bază pentru persoanele ajunse la vârsta de pensionare, programe de continuă integrare a pensionarilor în economie prin tehnologie, și programe de asistență de viață cu ajutorul tehnologiei (digitally assisted living) pentru persoanele vârstnice.

5 ROMÂNIA MUNCII ȘI A COMPETITIVITĂȚII

A. Antreprenoriatul și libera inițiativă

Antreprenoriatul este esența modelului nostru economic și este cea mai sustenabilă sursă pentru crearea de valoare în economie și societate.

O cultură antreprenorială autentică și performantă creează pentru o națiune nu doar resurse și rezultate, ci dezvoltă oameni activi, autonomi, dar care știu importanța cooperării, stimulează responsabilitatea și curajul. Bine făcută, dezvoltarea antreprenoriatului va fi principalul factor pentru oprirea migrației românilor și chiar pentru întoarcerea lor în țară.

Așa cum sădirea unui teren agricol presupune un sol fertil pentru cultivare, în mod similar investițiile în economie presupun un ecosistem antreprenorial fertil pentru creștere și dezvoltare. Pentru aceasta vor fi abordate trei zone prioritare: condițiile cadru pentru mediul antreprenorial, politica de sprijin public pentru mediul antreprenorial și dezvoltarea comunităților antreprenoriale.

Condițiile-cadru orizontale pentru un mediu antreprenorial stabil, predictibil și competitiv cuprind: stabilitatea și predictibilitatea; costuri administrative cât mai reduse și servicii publice eficiente; existența unei infrastructuri de conectare (transport, comunicații) accesibilă; un tratament egal și respectarea legii; în sfârșit, asigurarea cadrului legislativ și economic în vederea dezvoltării profesiilor liberale și a activității antreprenoriale pe cont propriu.

Pentru a îndeplini aceste condiții este nevoie de un ansamblu de măsuri, dintre care merită amintite aici cele mai importante:

- Reglementări adoptate sau modificate doar cu analize de impact ex-ante (RIA);
- Facilitarea intrării și ieșirii de pe piață prin clarificarea legislației și simplificarea

procedurilor de înființare, respectiv de insolvență și faliment;

- Reactivarea „Comisiei de tăiat hârtii” ca instrument permanent de eliminare sau reducere a costurilor administrative cauzate de birocrație;
- Aplicarea regulii „circulă hârtiile și nu oamenii”, astfel încât dacă o instituție publică cere un act administrativ deja existent la o altă entitate a administrației publice, acesta să fie procurat intern în cadrul administrației publice, respectându-se toate exigențele protecției datelor cu caracter personal;
- Reactivarea GovITHub pentru generarea permanentă de soluții de digitalizare la nivelul administrației publice. Reactivarea unui CIO (Chief Information Officer) la nivelul guvernării, care să aibă rolul de evaluare, monitorizare și corelare ori coordonare în zona soluțiilor IT folosite de sectorul public;
- Interconectarea bazelor de date publice, crearea de one-stop-shop-uri virtuale, simplificarea accesului și încurajarea folosirii semnăturii electronice, promovarea conceptului de „pașaport” administrativ;
- Implementarea Masterplanului de Infrastructură, a Agendei „România Digitală” și consolidarea infrastructurii de bază la nivel local (utilități etc.);
- Combaterea fermă și nediscriminatorie a evaziunii fiscale și a muncii la negru. Cele două nu sunt doar o problemă a statului (diminuarea resurselor financiare), ci și a antreprenorilor cinstiți care trebuie să performeze într-un mediu competitiv distorsionat și lipsit de etică;

Politica de sprijin public pentru mediul antreprenorial nu se poate realiza fără îmbunătățirea accesului la finanțare; eficientizarea, transparentizarea și echilibrarea politicii de ajutor de stat; susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii (IMM); susținerea educației antreprenoriale și manageriale; susținerea formării continue de competențe astfel încât anual minim 25% din populația activă să urmeze o formă de training la nivelul anului 2028; stimularea exporturilor și a investițiilor românești în afara țării.

Pentru a pune în practică o asemenea politică va trebui să acționăm în următoarele direcții:

- Folosirea instrumentelor de garantare a creditelor disponibile cu sprijin european (BEI, BERD) și reformarea Fondului Național de Garantare a Creditelor IMM (FNGCIMM).
- Promovarea instrumentelor de tip capital de risc (venture capital) și a finanțării alternative (e.g equity crowdfunding, business angels etc.);
- Dezvoltarea pieței de capital și susținerea cotării la bursă a IMM-urilor;
- Dezvoltarea microfinanțării și a mecanismelor de finanțare a economiei sociale;
- Crearea unui one-stop-shop pentru politica de ajutor de stat către companii la nivelul guvernului, eliminând fărâmițarea la nivel de ministere și agenții;
- Implementarea unui Program Business 360 care să vizeze sprijinirea potențială specifică a firmelor pe tot parcursul derulării afacerilor, de la ideea de proiect, la ieșirea de pe piață;
- Susținerea IMM-urilor plecând de la cele patru mari nevoi sistemice ale mediului de afaceri din România – nevoia de a crește densitatea antreprenorială, de a crește reziliența firmelor, de a încuraja creșterea în talie a firmelor și de a încuraja crearea de valoare adăugată;
- Demararea unui Program Național de Educație Antreprenorială și Managerială menit să strângă cooperarea între sectorul public și cel privat în domeniu;
- Crearea de stimulente (deduceri fiscale și granturi) pentru formarea de competențe în interiorul firmelor;
- Reforma cadrului de formare profesională continuă;
- Revigorarea puternică și rapidă a învățământului vocațional, nu doar la nivel liceal și

postliceal, ci și la cel universitar, în parteneriate public-private (sistem dual) conduse de sectorul privat;

- Încurajarea interacțiunilor sistematice între mediul educațional de stat și antreprenorii locali pentru împărtășirea experiențelor de efort și rezultatelor din viața reală a unei afaceri.
- Crearea, în curriculumul școlar, liceal și universitar, a unor module de dezvoltare a unor mici afaceri de către echipe de elevi și studenți.

Dezvoltarea comunităților antreprenoriale se poate realiza, la rândul ei, prin dezvoltarea clusterelor economice existente și crearea de noi cluster – concentrarea geografică a întreprinderilor, furnizorilor și instituțiilor asociate interconectate într-un anumit domeniu, în vederea creșterii productivității firmelor și companiilor, permițându-le să concureze mai eficient atât la nivel național, cât și internațional.

De asemenea, urmărim **dezvoltarea cooperării între universități și alte instituții suport pentru colaborare**, pe de o parte, sectorul de afaceri și agențiile guvernamentale relevante, pe de altă parte, pentru a ajuta clusterelor existente să prospere și să devină din ce în ce mai sofisticate și competitive, oferind în același timp mediul favorabil pentru formarea și creșterea de noi cluster economice.

În același sens, se vom încuraja **crearea Hub-urilor Digitale de Inovare (HDI)** în baza parteneriatelor între comunitatea de afaceri din domeniul digital cu universitățile tehnice și institutele de cercetare, precum și crearea platformelor industriale și de cercetare pentru uz dual (militar, dar și civil) pe infrastructura industriei de apărare. Nu în ultimul rând, e importantă dezvoltarea structurilor și infrastructurilor locale de afaceri – acceleratoare, hub-uri, spații de coworking, centre de formare, parcuri industriale, științifice etc.

Aceste obiective pot fi atinse prin:

- Crearea zonelor de funcționare urbane (ZFU) și a zonelor de activitate economică (ZAE) la periferia localităților, unde municipalitățile alocă teren, construiesc infrastructură de cea mai bună calitate și apoi creează un ecosistem de companii care își stabilesc activitatea în acele zone;
- Stimularea dezvoltării de cluster industriale și de servicii;
- Susținerea legislativă și fiscală a înființării de hub-uri, acceleratoare, maker spaces, fab labs ca forme de antrenare și dezvoltare de afaceri;
- Promovarea de către statul român a DIH-urilor către mediul privat în calitate de One-stop-shop unde companiile de tip IMM-uri și start-up-uri își pot testa tehnologiile, obțin consiliere pentru finanțare, efectuează cercetări de piață și dispun de oportunități de relaționare.

B. Turismul – promovarea valorilor și beneficii economice

Turismul reprezintă unul dintre sectoarele economice puternice ale României, care va aduce în următorii 10 ani o contribuție de 10% din PIB și va implica 10% din forța activă de muncă. Această viziune are la bază valorile naturale și culturale ce permit **promovarea României ca „destinația verde” a Europei**, prin intermediul ofertei destinațiilor turistice regionale și locale.

Valorificarea imensului potențial pe care îl are industria turismului în susținerea unei dezvoltări durabile a economiei naționale, cu impact benefic social și cultural și cu un aport valutar substanțial pentru economia națională prin atragerea de turiști străini, este posibilă doar printr-o abordare cu adevărat strategică, bazată pe o viziune de țară bine definită. Viziunea de țară va identifica și va integra destinația națională România cu destinațiile regionale și locale la nivel de marketing, accesibilitate și dezvoltare regională turistică bazată pe valoarea de unicitate a fiecărei zone.

Destinația România va fi compusă din destinații regionale, care, la rândul lor, vor fi compuse din destinații locale, coordonate de organizații de management ale destinațiilor, care să includă echipe profesionale cu personal specializat și să-și desfășoare activitatea în baza unor bugete multianuale adecvate planurilor proprii de acțiuni și responsabilităților în domeniul turismului preluate de la administrațiile publice locale sau de la autoritatea națională în turism.

Sunt necesare măsuri armonizate în domeniile convergente, respectiv pentru managementul valorilor naturale și culturale, încurajarea agriculturii ecologice, investiții în infrastructură de transport și în surse de energie prietenoase cu mediul, încurajarea antreprenoriatului bazat pe valorificarea valorilor naturale.

Asigurarea unui **management performant al destinațiilor turistice** la nivel local, regional și național, dar și a unui cadru legislativ adecvat în domeniului de turism și profesionalizare în turism prin calificare, perfecționare și instrumente stimulatoare constituie obiective importante, realizarea cărora condiționează statutul nostru de destinație verde a Europei.

Adaptarea la schimbările climatice în planificarea destinațiilor turistice devine o necesitate evidentă. Acest lucru se va face, de exemplu, prin **planificarea pe termen lung pentru stațiuni și destinații montane verzi**, active pe patru sezoane, ce iau în considerare schimbările climatice (ex. lipsa constanței temperaturilor negative și a stratului de zăpadă pe timpul iernii) și crearea unui program la nivel național pentru finanțarea destinațiilor ce se califică în categoria destinațiilor durabile (în urma unor evaluări independente și conform unui set de criterii internațional recunoscut pentru destinații de turism durabil).

PLUS va milita pentru **consolidarea brandului de țară** prin poziționarea României ca destinație de turism „verde” (durabil). Vom face acest lucru prin selectarea unor destinații cu potențial de succes din domeniile turism de sănătate, ecoturism, turism cultural urban și rural, turism montan și de litoral și sprijinirea lor printr-un program dedicat pentru a dobândi caracteristicile reale de turism durabil, astfel încât să aibă un rol esențial în definirea brandului de țară și să devină vârful de lance al turismului românesc.

C. România ca pol european al industriei de îngrijire și sănătate

România se poate transforma într-un lider regional în domeniul îngrijirii – creând locuri de muncă, stimulând investiții și îmbunătățind bunăstarea populațiilor vulnerabile – printr-o **strategie integrată** care profită de activele naționale și unește eforturile sectoarelor private și de stat.

Industria de îngrijire din România, adică serviciile oferite populațiilor vulnerabile (copii instituționalizați, adulți aflați în sărăcie, vârstnici, persoane cu dizabilități), se confruntă cu o criză majoră cauzată de tendințe demografice care sunt agravate de politici de stat neadecvate. Această criză implică costuri foarte mari, atât economice, cât și sociale, care vor continua să crească în lipsa unor măsuri.

O combinație de provocări majore împiedică **accesul universal al cetățenilor români la îngrijire adecvată**. Astfel, asistăm în primul rând la îmbătrânirea populației: populația românească îmbătrânește în ritm accelerat, o tendință europeană amplificată de emigrarea ridicată și fertilitatea redusă. În următorii 30 de ani, rata de dependență va crește spre 100 (un dependent la fiecare participant activ în economie). Constatăm apoi un acces limitat la îngrijire: accesul la serviciile formale de îngrijire este foarte scăzut – iar cifrele pe nevoi de îngrijire paliativă în domeniul sănătății sunt foarte îngrijorătoare (doar 8% din nevoi acoperite în 2014). Este demn de remarcat și faptul că povara serviciilor informale este suportată în special de femei: în România, femeile petrec de două ori mai multe ore oferind îngrijire informală decât bărbații. În sfârșit, nu e deloc neglijabil riscul automatizării pentru piața de muncă: majoritatea locurilor de muncă din România (până la 62%, după un raport al Comisiei Europene) sunt amenințate de automatizare.

Împreună, aceste tendințe impun niște costuri semnificative pentru societatea românească. Din punct de vedere economic, povara îngrijirii informale limitează participarea pe piața de muncă și reduce productivitatea, mai ales în rândul femeilor, privând astfel economia de competențe importante. Pe partea socială, accesul limitat la îngrijire reprezintă înfrângerea unui drept esențial și duce la excluziune socială. În 2018, 23% din vârstnici se confruntau cu riscul de sărăcie sau excluziune socială, printre ratele cele mai ridicate din Europa.

În ciuda acestor provocări, România are la dispoziție câteva **zone de potențial** pe care le poate folosi pentru a se transforma în lider în domeniul de îngrijire. Acestea includ:

- **Forță de muncă calificată în diaspora:** OCDE estimează că peste 60.000 de doctori și asistente medicale cu origine în România activau în străinătate în 2015-2016. Per total, 17% (cca. 320.000) dintre femeile din diaspora lucrau în domeniul sănătății, inclusiv în spitale, îngrijire acasă și alte activități domestice.
- **Egalitatea genurilor și productivitatea femeilor:** România are cea mai mică diferență salarială între genuri din Europa, fiind doar 5% versus o medie europeană de 16%, iar femeile activează mai mult în industrii dominate de bărbați, cum ar fi industria prelucrătoare sau IT. Așadar, creșterea participării lor în piața muncii poate aduce beneficii economice mari.
- **Potențial natural și istoric:** România are o tradiție lungă în industria de sănătate și wellness (de exemplu, Băile Herculane și Techirghiol).
- **Acces la finanțare și piețe vecine:** ca stat membru al UE, România are acces la un buget semnificativ de fonduri structurale și de coeziune în fiecare an, și se conectează din ce în ce mai mult la piețele din Europa Occidentală. Aceste legături se vor întări pe măsură ce se extinde infrastructura autohtonă, deschizând piața europeană de îngrijire și wellness pentru firmele românești.
- **Reziliența industriei de îngrijire:** serviciile formale de îngrijire au un risc redus de automatizare, datorită nevoilor de contact personal și serviciului personalizat.

Pentru a rezolva criza de îngrijire și a profita de potențialul României, **PLUS** propune **un plan ambițios de transformare a României într-un pol european de îngrijire**, cu un obiectiv economic: creșterea ratei de participare a femeilor în câmpul de muncă de la 56% la 70% și atragerea a minimum 1 milion de clienți străini anual în industria de îngrijire până în 2028. Dar și cu un obiectiv social: acoperirea a minimum 50% din nevoile vârstnicilor de îngrijire prin sectorul formal până în 2028.

Pentru atingerea acestor obiective, vom lansa un program național integrat care să prevadă, printre altele:

- **Un model flexibil de îngrijire:** sistemul va oferi opțiuni de îngrijire diferite (la domiciliu, prin centre de bătrâni, prin facilități medicale) în funcție de nevoile clientului.
- **Centre regionale de excelență:** centre de tratament pentru nevoi specifice vor fi dezvoltate în jurul infrastructurii medicale și de wellness.
- **Digitalizare:** o baza de date electronică va permite crearea tratamentelor adaptate nevoilor clientului și monitorizarea stării de sănătate, inclusiv servicii permanente de telemedicină de ultimă generație.
- **Implicare antreprenorială:** firmele pot beneficia de creșteri semnificative de productivitate dacă au angajați motivați și înțeleg nevoile în creștere ale angajaților în ceea ce privește îngrijirea pe termen lung, așadar vor conduce procesul de dezvoltare a opțiunilor de îngrijire.
- **Sprijinul statului:** pentru a asigura accesul universal la îngrijire, administrația publică va coordona implementarea și va finanța și încuraja o piață reală de servicii de îngrijire.
- **Integrarea cu industriile conexe:** programul va încuraja legăturile între industria îngrijirii și alte industrii conectate vertical (de exemplu, tehnologia educațională) și orizontal (de exemplu, turism pentru îngrijirea pe termen lung a vârstnicilor) pentru a intensifica beneficiile economice.
- **Model inovativ de finanțare:** finanțare multi-sursă, fonduri publice și private, buget național și fonduri europene, inclusiv atragerea de clienți plătitori din alte țări europene, prin portarea asigurărilor de sănătate pe termen lung ale acestora.

D. Educație și învățare continuă într-o lume în mutație

La nivel mondial, toate țările dezvoltate devin conștiente de legătura critică dintre calitatea educației și capacitatea de a dezvolta o economie robustă și performantă în competiția globală a economiei bazate pe cunoaștere și pe tehnologia informațiilor. Din acest motiv, țările care se bucură de cel mai mare succes astăzi sunt cele care investesc semnificativ și inteligent atât în educația națională cât și în dezvoltarea continuă a cercetării.

Calitatea ridicată a unui **sistemului educațional preuniversitar** – ilustrat de nivelul de alfabetizare funcțională (capacitatea de utilizare a matematicii și a științelor exacte, a limbilor străine și a noilor tehnologii) – este vitală pentru o integrare ușoară în piața internațională a forței de muncă, dar și pentru formarea tinerilor cetățeni ce vor participa activ la activitățile sociale, politice și culturale ale societății.

Pentru România, anii de după revoluție au însemnat un parcurs educațional dezorganizat, fragmentat și haotic, afectat constant de dese schimbări politice (peste 25 de miniștri în 30 de ani) realizat într-o perioadă cu multiple schimbări globale și regionale. Puținele abordări strategice ale domeniului au fost oprite sau deturnate politic, generații întregi de elevi și studenți având de suferit datorită confuziei din sistem. România a fost incapabilă să transforme educația post-industrială din perioada comunistă într-o educație modernă adaptată noilor condiții sociale și economice.

Consecințele acestei incapacități coroborate cu trendurile demografice (natalitatea și emigrarea) precum și situația economică generală au condus la rezultate absolut catastrofale: nivelul părăsirii timpurii a școlii a măsurat în 2017 valoarea de 18,1% (aproape dublu față de media europeană) – cele mai importante cauze ale abandonului fiind sărăcia din familie și comunitate (cu precădere în mediul rural), incapacitatea sistemului de a integra elevii cu carențe, nevoi remediale sau cerințe educaționale speciale, dar și preferința adolescenților de a lucra pentru a avea mai degrabă un venit decât o diplomă de studiu.

Nivelul analfabetismului funcțional, măsurat ultima oară și prin intermediul studiilor PISA realizate în anul 2018, a arătat că aproape jumătate dintre elevi nu pot explica un text citit, nu pot aplica matematica pentru probleme simple practice, sau realiza corelații între științe. Rezultatele dezastruoase sunt consistente cu rata anuală de absolvire a examenului de bacalaureat (în jurul aceluiași 50% din cei înscriși pentru examen), iar ulterior acest fenomen general de scădere a calității învățământului este perceput și la nivelul mediului universitar, unde, dincolo de scăderea constantă a numărului de studenți (estimată pentru anul universitar 2019-2020 la 377-370 studenți) la minimul ultimilor 20 ani, continuă să scadă calitatea studenților.

La rândul lor, o parte mică dintre absolvenții de facultate devin profesori, o meserie care, în ciuda creșterilor recente de salariu, rămâne neatractivă pentru cei mai mulți dintre absolvenți. Intrarea în cariera pedagogică a absolvenților de facultate, este asigurată prin participarea la un modul de pregătire psihopedagogică pe care cei mai mulți profesori îl califică ca fiind insuficient pentru o pregătire temeinică. Mai grav, la examenele naționale de titularizare mai mult de jumătate dintre profesori obțin note sub 7 (nota minimă necesară pentru titularizare pe perioadă nedeterminată în cadrul unei școli), iar aproximativ 17% obțineau în anul 2018 sub nota 5. Mai mult decât atât, datorită infrastructurii precare, cei mai mulți tineri profesori sunt reticenți față de idee de a preda în mediul rural, contribuind la disparitatea consistentă de calitate între mediul rural și cel urban.

Toate aceste fenomene se petrec în sistemul educațional românesc în condițiile unei subfinanțări cronice (pentru anul 2017 o alocare de 3,7% din PIB, iar pentru 2018 o alocare de 2,21% din PIB în cadrul bugetului rectificat – față de media statelor membre europene de 4,7% din PIB), a lipsei de viziune, a creșterii continue a inadecvării conținutului și metodelor vis-a-vis de tendințele internaționale, nevoile angajatorilor din România, dar cel mai important nevoile imediate și de termen lung ale generațiilor educate.

PLUS propune **dezvoltarea de programe naționale de formare continuă a cadrelor didactice** pe dimensiuni cheie pentru societatea românească: incluziune, cetățenie democratică, integrarea noilor tehnologii, dezvoltarea de metacompetențe, cu componente anuale de dezvoltare profesională și personală a tuturor cadrelor didactice.

Susținem formarea continuă a cadrelor didactice (prin organizarea unui program amplu de pregătire **„Fiecare profesor contează”** de către furnizori multipli acreditați: ONG-uri educaționale, Universități, specialiști Casa Corpului Didactic) cu competente desfășurate anual, precum și asigurarea participării în proiecte din mediul de afaceri pe specialitățile cu dinamică foarte mare – tehnologia informației, sau clase de tehnologie.

Avem în vedere maparea și **evaluarea furnizorilor de programe** de formare continuă pentru profesori, dar și **îmbunătățirea continuă a programului** prin analiza practicilor anterioare și a rezultatelor lor (vezi și programul “Curriculum Relevant, Educație Deschisă pentru toți” – CRED din 2019-2020) și a ariilor ce necesită o abordare diferită. Este esențială formarea inițială și continuă a personalului didactic, în spiritul incluziunii educaționale pentru copii cu cerințe educaționale speciale și a celor care provin din zone defavorizate, cu risc crescut de abandon școlar.

Sensul lui „a învăța” nu este legat doar de spațiul școlii sau de cel al universității. Credem că pe lângă rolul familiei, cel al comunității și al tuturor actorilor sociali este la fel de important. Învățarea ne însoțește pe tot parcursul vieții noastre iar noi, **PLUS**, vrem să oferim și să sprijinim **oportunități de educație de calitate pentru fiecare, la orice vârstă**.

România are cel mai scăzut procent din Uniunea Europeană cu privire la participarea adulților la educație și formare pe tot parcursul vieții, potrivit raportului Monitorul Educației și Formării 2019, al Comisiei Europene. Astfel, datele referitoare la România indică o participare de doar 0,9% în 2018, raportat la o medie europeană de peste 11%.

România trebuie să sprijine măsuri și intervenții în educație care să genereze **o schimbare de paradigmă în rândul cetățenilor ei cu privire la învățare**. Această nouă abordare vine ca urmare a unor măsuri sistemice, cum ar fi susținerea educației timpurii, modernizarea curriculară, formarea inițială și continuă a cadrelor didactice, ca urmare a regândirii modului de evaluare a învățării, a măsurilor de susținere a unei educații incluzive de calitate în toate școlile și universitățile, modernizarea și flexibilizarea programelor academice.

Pentru a răspunde dinamicii crescute în plan social și al pieței muncii, vom crea și susține **rute deschise și flexibile de formare** în învățământul preuniversitar și cel academic. Nu în ultimul rând, vom susține dezvoltarea de mecanisme de recunoaștere a educației și a achiziției de competențe în sisteme non-formale și informale, pentru a sprijini educația adulților.

Vom facilita și sprijini, în dialog cu mediul universitar și respectând autonomia universitară, **dezvoltarea de programe academice interdisciplinare și a dublelor specializări**, pentru a facilita mobilitatea profesională și pregătirea de elite profesionale. Vrem să creăm spații de educație și formare la nivel comunitar și să sprijinim inserția în educația continuă a adulților, indiferent de categoria socio- economică și mediul de rezidență. Inițiem centre comunitare de educație la nivel local care să asigure servicii de educație formală, non-formală și informală pentru toți membrii comunității: elevi, tineri și adulți. Consolidăm astfel și unitatea, solidaritatea în cadrul comunităților locale.

Dezvoltăm și modernizăm învățământul profesional și vocațional, astfel încât să răspundă nevoilor de formare ale fiecărui tânăr sau adult. Susținem rutele deschise de formare, în acord cu un Cadru Național al Calificărilor modern, racordat la modelele internaționale. Susținem,

totodată, **actualizarea Registrului Național al Calificărilor**, precum și a întregului sistemul de acreditare și evaluare-certificare a competențelor obținute prin formare continuă, care să permită dezvoltarea de programe de calificări în acord cu nevoile pieței muncii.

Una dintre cele mai mari provocări societale la nivel european, nu doar la nivel național, o reprezintă îmbătrânirea populației. Acest lucru generează o reală complexitate a dinamicii sociale, economice și de politici publice cărora trebuie să îi răspundem. Credem că e necesar să gândim măsuri care să genereze oportunități de învățare pentru cei vârstnici, atât pentru o bună incluziune socială a acestora, cât și pentru oferirea de oportunități de achiziție de noi competențe.

De altfel, considerăm necesar să inițiem și să susținem **oportunități de formare pentru cei vulnerabili**, cu un nivel scăzut al competitivității în piața muncii (de exemplu: tinerii NEET, adulții cu un nivel scăzut de educație) pentru a le oferit șansa de a deveni profesioniști în domeniile în care doresc să activeze.

E. Cercetare și inovare pentru competitivitate

Cercetarea din România rămâne sever subfinanțată; astfel, în nici unul din ultimii 10 ani ea nu a beneficiat de o finanțare mai ridicată de 0.5% din PIB, cu un minim istoric de 0.17% în anul 2019. Ea rămâne constant pe ultima poziție a clasamentului european și departe de actorii majori în cercetare (Coreea de Sud, Japonia, Statele Unite sau China). Bugetul minim alocat către Cercetare este cheltuit incoerent și, de cele mai multe ori, fără rezultate consistente. Cei aproximativ 32.000 de cercetători angrenați în sistemul public de cercetare situează România la coada clasamentului european al numărului de cercetători și absolvenți de programe de doctorat raportat la mia de locuitori. Segmentul de tineri cu vârsta de până la 35 de ani este insuficient reprezentat în structura populației de cercetători, în timp ce se estimează că peste 15.000 de români lucrează peste hotare în programe de cercetare academică, publică sau privată.

Pornim de la premisa că problemele complexe din secolul al XXI-lea nu pot fi rezolvate decât cu talentul și efortul de a găsi și testa permanent soluții noi. Spiritul creativ și inovația trebuie să stea în mijlocul abilităților construite la tânăra generație. Noile tehnologii trebuie să fie utilizate ca soluție în cele mai multe provocări din sistemul de învățământ.

Pentru asta, ne propunem **să promovăm cercetarea de înalt nivel și racordată la marile mize ale lumii contemporane**. Aceasta se poate face nu doar prin asigurarea unor finanțări predictibile, ci și prin garantarea predictibilității și transparenței finanțării multianuale a proiectelor de cercetare, a transparenței accesului la fondurile de cercetare și fondurile europene prin cadrul legislativ și metodologia de abordare a bugetelor multianuale. De asemenea, trebuie asigurată predictibilitatea în sistemul de cercetare prin finanțarea pe termen lung de programe de studii superioare doctorale și postdoctorale.

În mod concret, avem în vedere **creșterea pe termen lung a finanțării Cercetării la nivelul mediei Uniunii Europene**, prin progresia constantă, an de an, conform noii Strategii Naționale de

Cercetare Dezvoltare Inovare 2021-2027. Creșterea de urgență (pe termen scurt) a finanțării Cercetării la nivelul de 0,3% din PIB. Cea mai mare parte a finanțării adiționale va fi alocată redeschiderii competițiilor naționale de cercetare pentru atragerea și păstrarea segmentului tânăr de cercetători.

Proiectele de cercetare din cadrul competițiilor naționale va fi realizată cu **comisii compuse majoritar din experți internaționali** și respectarea unor criterii minime de eligibilitate atât pentru aceștia, cât și pentru cercetătorii români selectați. Vom încuraja integrarea sistemului românesc de cercetare în sistemul mondial prin dezvoltarea de programe pentru atragerea de cercetători din afara României și pentru reducerea fenomenului de emigrare a cercetătorilor din țară.

La nivel instituțional, avem în vedere evaluarea regulată a institutelor naționale de cercetare și a performanțelor de cercetare realizate de acestea, cu impact în cuantumul de finanțare a lor. Totodată, vizăm și analiza activității și oportunității de funcționare a consiliilor din subordinea Ministerului Educației și Cercetării (10 în prezent) și reorganizarea lor pe principii exclusiv meritocratice, precum și crearea unor Regulamente de Ordine și Funcționare care să permită membrilor acestor comisii să fie protejați de ingerințe politice, prin limitarea puterii ministrului în schimbarea membrilor.

Vom acționa pentru acordarea statutului de personalitate juridică distinctă noilor consilii, precum și puteri sporite, însă cu responsabilitatea de cercetarea fundamentală prin Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS), aplicativă prin Colegiul Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare și Inovare (CCCDI), acordarea titlurilor, diplomelor și certificatelor universitare prin Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU) și problemelor de etică Consiliul Național de Etică a Cercetării Științifice, Dezvoltării Tehnologice și Inovării (CNECSDTI).

ROMÂNIA ACTOR - EUROPEAN ȘI GARANT AL SECURITĂȚII REGIONALE

A. România în Uniunea Europeană

Deși este, după BREXIT, al șaselea cel mai mare stat al UE din punct de vedere al mărimii populației, România este încă un membru periferic al Uniunii, nefiind parte din cele mai evoluat e forme de integrare, adică zona euro și spațiul Schengen.

La peste 10 ani de la aderare, România nu a reușit să-și formeze **un profil de stat membru activ și implicat**, capabil să-și definească prioritățile la nivel european și să le pună în aplicare. Țara noastră a avut în majoritatea perioadei de după aderare o abordare mai degrabă reactivă, tipică unui stat candidat, cu o participare activă redusă la definirea politicilor europene, dar și la implementarea lor. De asemenea, politicile și pozițiile României în cadrul Uniunii Europene au fost construite superficial, pe baze ad-hoc și de multe ori în contratimp, lipsindu-le coerența și viziunea strategică. Totodată, modul de relaționare cu celelalte state membre ale UE a urmat tactica alianțelor conjuncturale, care nu au putut conduce la o afirmare clară, solidă și eficientă a unei voci și a unei viziuni ale României în cadrul Uniunii.

Cauza acestei încremeniri în proiectul european a ținut de inabilitatea vechii clase politice de a face trecerea calitativă de la aderare la integrare și de incapacitatea de a gândi un proiect pentru România care să se articuleze apoi cu **un proiect al României în Uniunea Europeană**. Astfel, deși România a adoptat acquis-ul administrativ și legislativ european, iar societatea românească este într-o majoritate pro-europeană, capacitatea statului român de a presta

servicii de politici europene de calitate este în continuare scăzută, inclusiv pe fondul existenței unor semne de întrebare privind angajamentul profund față de valorile europene al unora dintre partidele politice vechi.

Această abordare a politicilor europene este, de altfel, expresia lipsei unei viziuni interne cu privire la obiectivele pe termen mediu și lung ale României. De aceea, o viziune coerentă a României în UE trebuie să înceapă prin clarificarea internă a felului în care România își vede viitorul ca țară și, deopotrivă, ca stat membru al Uniunii.

Reînnoirea reprezentării României în Parlamentul European prin activitatea și pozițiile de influență și prestigiu obținute de **Alianța USR PLUS** sunt un prim pas în direcția creșterii calitative a profilului european al României, însă acesta trebuie dublat de un proces similar la nivel național.

Ne dorim o **România performantă la nivel european**, o Românie care, pe de-o parte, să contribuie activ la aprofundarea construcției europene, iar pe de altă parte să valorifice oportunitățile existente la nivel european, în beneficiul cetățenilor români. Ne dorim o Românie a cărei politică europeană să fie coerentă și consistentă cu viziunea de dezvoltare a țării, o Românie care să se profileze și să devină un lider la nivel regional și european în domenii strategice și cu potențial de diferențiator pentru țara noastră: mediul natural, industriile creative, IT&C, turismul și agricultura ecologică, precum și un actor important pentru consolidarea rolului de liant al relațiilor euro-atlantice.

Obiectivele noastre în domeniul afacerilor europene vizează în primul rând:

1. O Uniune Europeană mai eficientă și mai apropiată de cetățeni

Aprofundarea integrării Uniunii Europene prin reformarea instituțiilor, a proceselor decizionale și prin apropierea de cetățeni, precum și a proiectelor majore de integrare cu forță de reper (piața unică și cele patru libertăți, moneda euro, Schengen, politica agricolă comună, politica de coeziune) sunt esențiale. Continuarea integrării se va face într-un mod pragmatic, în raport cu așteptările cetățenilor și ale societății în ansamblul său, în acord cu valorile europene fundamentale: democrația, statul de drept, solidaritatea, coeziunea, libertatea, respectarea demnității umane și a drepturilor omului.

2. România în inima Europei

Dorim integrarea reală a României în Uniunea Europeană, în special prin accesarea la formele de integrare cele mai evolute (Schengen, zona Euro) și prin recuperarea pe termen mediu a decalajelor de dezvoltare ale României față de celelalte state membre, astfel încât să ajungă până în anul 2030 la media de dezvoltare a UE. Ne dorim ca România să treacă de la o abordare reactivă față de agenda UE la una proactivă, orientată către propunerea de obiective și soluții în jurul cărora să fie în măsură de a construi majorități.

3. Sistemul de guvernare a afacerilor europene

Pentru ca politicile europene ale României să fie mai eficiente, coerente și consistente cu politicile naționale, este nevoie de reformarea profundă a guvernării afacerilor europene. Plecând de la principiul potrivit căruia politicile europene sunt politici interne, care necesită o coordonare coerentă ce se poate realiza cel mai eficient de la centrul guvernului, credem că este necesară reformarea guvernării afacerilor europene.

4. Reforma sistemului de gestiune a fondurilor europene

Fondurile europene sunt o șansă pentru România de a recupera decalajele față de standardele de trai din Europa de Vest. Doar printr-o reformă fundamentală și de durată a gestiunii lor vom putea fructifica această șansă la potențialul său maxim. În condițiile în care fondurile europene reprezintă mai mult de jumătate din investițiile publice în economia României, este esențială atât mărirea capacității de absorbție, dar și eficientizarea gestionării lor, astfel încât banul public să fie pus în folosul cetățeanului.

B. Politica de apărare

Chiar dacă discursul public intern și extern prezintă sistemul național de apărare ca deplin funcțional, iar acțiunile armatei ca succese peremptorii, este evident că, asemenea tuturor sistemelor administrative românești, eficacitatea și eficiența sistemului sunt afectate de maladii cronice ale societății noastre: meritocrație precară, redundanțe păguboase, management limitat, viziune insuficient de limpede, neconcordanțe flagrante între obiectivele stabilite și acțiunile întreprinse. Conform tuturor strategiilor naționale în domeniu, apărarea în fața unor eventuale agresiuni externe se bazează pe tratatele semnate de România în domeniu (identificându-se un trinom de sprijin format din NATO, Uniunea Europeană și Parteneriatul Strategic cu SUA) și pe **întărirea sistemului național** astfel încât acesta să poată face față oricărei agresiuni, până la intervenția sistemelor de apărare colectivă.

Începând cu ultimul deceniu al secolului trecut, viziunea referitoare la sistemul național de apărare a fost legată de acceptarea ca necesitate a aderării la NATO, pentru a se asigura promovarea și realizarea intereselor naționale ale României. Astăzi, viziunea constă în **modernizarea acestui sistem**, astfel încât el să fie deplin integrat în alianțele din care România este parte, să asigure o contribuție semnificativă ca furnizor de securitate și să fie adecvat condițiilor economice existente. Aceasta presupune realizarea unui echilibru rezonabil între diversele domenii, indiferent că sunt tradiționale (terestru, marin, aerian) sau recent recunoscute (cibernetice, informațional, spațial).

Sistemul național de apărare va trebui să fie deplin integrat în sistemul NATO și în viitorul sistem de apărare european, ceea ce înseamnă compatibilizarea deplină a capabilităților militare, în toate componentele acestora (echipamente, doctrină, instruire etc.). Similar, politica de securitate și apărare trebuie să se integreze în politicile publice conexe, începând de la politica externă și până la cea de protecție a mediului. O atenție deosebită trebuie acordată aspectelor legate de infrastructură (domeniu absolut deficitar), de amenajare a teritoriului și de pregătire a populației, inclusiv prin refacerea unui corp de rezerviști funcțional.

Politica de apărare a țării trebuie coordonată cu politica generală de securitate, dar și cu politicile administrative, în vederea asigurării unei participări eficiente a societății la efortul de apărare.

Întregul sistem național de apărare trebuie să se afle sub controlul democratic civil, asemenea tuturor statelor aliaste. În speță, acest control este exercitat de către Parlament, Președinte, Guvern, precum și de conducătorii civili ai instituțiilor din domeniu.

Capabilitățile de apărare vor fi reformate sau create cu respectarea integrală a tuturor componentelor capabilității, astfel încât să poată deveni operațională și eficientă.

Două sunt **obiectivele generale ale politicii naționale de apărare**:

- **Modernizarea accelerată a sistemului național de apărare**, respectându-se riguros cerințele de compatibilitate și inter-operabilitate cu armatele aliate, astfel încât profilul României să fie în concordanță cu statutul în cadrul NATO și UE.
- **Integrarea armonioasă a sistemului național de apărare în societatea românească**, astfel încât acesta să fie deplin adaptat condițiilor economice și culturale, dar absolut compatibil cu cerințele europene.

C. Securitate regională, parteneriate bilaterale și multilaterale

România poate deveni mai credibilă în plan internațional în primul rând **sporindu-și influența în UE**. Menținând o necesară continuitate în liniile sale generale, redinamizarea acțiunii externe a României se va face pornind de la ancorarea într-un set clar de valori, cultivând predictibilitatea și asumând obiective cu un contur clar.

Diplomația este unul dintre domeniile care pot contribui în mod semnificativ la consolidarea reputației României, pentru a transforma țara noastră într-un pol de stabilitate și furnizor regional de securitate, cu un impact pozitiv asupra creșterii prosperității și securității naționale.

Pentru a îmbunătăți modul de fundamentare a deciziilor de politică externă, este nevoie de **ameliorarea modului în care are loc recrutarea și managementul carierei corpului diplomatic și consular**, regândirea taliei misiunilor diplomatice, însoțite de sporirea și eficientizarea folosirii resurselor administrative și financiare.

Politica externă a României trebuie să se articuleze în jurul câtorva mari priorități, dintre care enumerăm aici doar o parte:

Consolidarea și diversificarea conținutului parteneriatelor strategice cu marile democrații.

Vom îmbogăți parteneriatele cu prietenii noștri europeni cei mai apropiați: Franța, Germania, Italia, Spania și Polonia. Prioritate a următorului deceniu este implementarea Parteneriatului Strategic pentru secolul XXI cu Statele Unite ale Americii. Cooperarea cu Marea Britanie după BREXIT va lua în seamă cadrul general de cooperare pe care-l va adopta UE cu fostul său stat-membru. Ne propunem să încheiem parteneriate strategice cu Canada și cu Australia. Cooperarea cu Israel trebuie construită pe baze sistematice, care să ne păstreze rolul jucat în articularea unei poziții europene unificate privind Procesul de pace din Orientul Mijlociu.

Susținerea fermă și constantă a sistemului instituțional multilateral, și a principiilor dreptului internațional. Vom construi și consolida un profil al României ca partener de încredere, cu potențial de negociere, mediere și facilitare în forurile multilaterale. Ne vom implica în soluționarea unor dosare sensibile și vom spori participarea românească la misiunile ONU de stabilizare și de menținere a păcii. Vom pregăti o nouă candidatură la un loc nepermanent în Consiliul de Securitate al ONU și vom regândi contribuția românească în formatele ONU. Atât

la nivel european, cât și la nivel internațional, România va acționa pentru întărirea principiilor, regulilor și proceselor decizionale ce vor permite o mai bună cooperare pentru a gestiona problemele migrației – una dintre cele mai importante provocări actuale. Vom consolida participarea României la Organizația Internațională a Francofoniei și vom facilita dialogul cu alte organisme internaționale.

Sporirea rolului jucat în mecanismele de decizie și de acțiune externă europeană. România poate fi un actor credibil în politica externă a Uniunii dacă aduce o contribuție de substanță în privința fiecărui subiect discutat la masa negocierilor europene. Acest lucru înseamnă eforturi consistente de poziționare, printr-o capacitate sporită de analiză, inclusiv pe teme care nu intră în sfera preocupărilor tradiționale ale politicii noastre externe sau care nu sunt legate de interese politice și geostrategice imediate.

Furnizarea de securitate în plan internațional. Ca membru NATO, vom spori capacitatea noastră de furnizor de securitate în plan regional și internațional, militând pentru consolidarea relevanței articolului 5 al Tratatului de la Washington. Vom promova în continuare expertiza românească în eforturile comune de gestionare a riscurilor din sfera cibernetică și în lupta contra terorismului. Datorită poziției geostrategice, precum și a deținerii scutului militar anti-rachetă instalat de NATO, vom urmări ca România să devină un pionier în găzduirea exercițiilor comune UE-NATO. De asemenea, poate fi un lider în discuțiile din cadrul CARD dedicate revizuirii metodologiei procesului de analiză coordonată a apărării la nivelul Uniunii Europene.

Consolidarea rolului jucat în parcursul european al vecinilor, cu precădere al Republicii Moldova. Întreaga noastră acțiune de politică externă se va sprijini pe principiul: „zero probleme în relațiile cu vecinii”. Atingerea acestui obiectiv ne va îngădui să devenim un actor cheie la nivel regional, care va mai cuprinde atât state-membre UE, cât și vecini ai Uniunii. Poziționările României în domeniul politicii externe vor fi dublate de acțiuni concrete, realizate împreună cu vecinii, pentru a conecta infrastructura, pentru a stimula cooperarea economică și în domeniul energiei. Vom crea un cadru de cooperare continuă cu Republica Moldova, la toate nivelurile, prin crearea unui departament mai amplu, orizontal în toate ministerele și coordonat de MAE, care să asigure relații permanente cu singurul alt stat românesc.

Protejarea drepturilor cetățenilor români care muncesc sau studiază în afara țării. Vom extinde digitalizarea serviciilor consulare, pentru a acoperi toate nevoile cetățenilor români și le vom adapta la specificul fiecărei țări, asigurând furnizarea de documente și dovezi necesare după caz. Vom extinde tipul de servicii consulare oferite pentru a asigura informații utile, dar și îndrumarea către asistență juridică necesară sau protecția muncitorilor români din alte țări. Întrucât milioane de cetățeni români trăiesc în străinătate – asumând migrația pendulară sau una definitivă – avem datoria de a le asigura exercitarea dreptului la vot în condiții decente. Vom sprijini introducerea până în 2024 a unui sistem de vot electronic, care să fie sigur din punctul de vedere al secretului opțiunilor exprimate de alegători.

Diplomație culturală, educațională și sportivă, comunicare publică eficace. Sporirea influenței României în plan internațional are nevoie și de alte componente: diplomația culturală, sportivă și educațională va fi pusă la lucru în mod profesionist. Institutul Cultural Român va deveni o instituție de carieră, care va trebui refondată după distrugerea sistematică

din 2012 încoace. El nu va promova o cultură oficială, ci va constitui o platformă de dialog cu industriile creative din diverse țări. Atenție particulară va fi acordată diplomației sportive, pentru a capitaliza și orienta strategic organizarea de mari competiții sportive în România, astfel încât comunitățile să poată profita de pe urma lor. Informarea transparentă, în termeni accesibili și în timp real a cetățenilor români asupra acțiunii externe a României trebuie să fie o prioritate. MAE trebuie să fie, prin urmare, dotat cu o interfață digitală modernă, ușor de utilizat și cu rubrici aduse la zi, care să permită acest lucru.

Pilonii acțiunii politice P'PLUS

STAT RESPONSABIL

Statul asigură cetățenilor acces la resurse și servicii sociale, administrează în mod responsabil resursele societății și oferă un cadru optim pentru inițiativă și dezvoltarea tuturor cetățenilor. Statul responsabil față de comunitatea cetățenilor săi este fondat pe respectarea libertății individuale și a demnității umane și este atașat valorilor democrației europene. Statul responsabil funcționează în acord cu supremația legii și promovează patriotismul civic drept liant al națiunii.

Pentru ca toate acestea să fie posibile, puterile în stat trebuie să fie echilibrate, alegerile trebuie să reflecte, direct și inviolabil, voința cetățenilor, justiția trebuie să fie independentă și în slujba cetățeanului, aparatul administrativ trebuie să fie eficient, profesionalizat și transparent. O administrație publică depolitizată, eficientă și responsabilă, capabilă de îmbunătățire continuă, care oferă servicii accesibile și de calitate cetățenilor și mediului de afaceri din România, contribuie la bunăstarea tuturor și la consolidarea coeziunii sociale.

Independența justiției trebuie garantată, iar încrederea cetățenilor în sistemul judiciar trebuie reclădită, deoarece acestea reprezintă o parte esențială a unui stat care funcționează în interesul cetățenilor.

Reforma constituțională și echilibrul puterilor

România trebuie să fie un stat democratic, care să asigure **reprezentativitatea puterii legislative, eficiența puterii executive și independența puterii judecătorești**. Ne dorim **evitarea unor crize constituționale**, ce ar putea duce la conflicte între puterile statului și la încercarea oricăreia dintre acestea de a prevala asupra celorlalte. Cele trei puteri trebuie să funcționeze în echilibru, pe baza principiilor cooperării loiale și controlului reciproc.

În acest sens, ne dorim ca **dizolvarea Parlamentului să devină o procedură funcțională**, care să permită depășirea unor blocaje în formarea unei majorități de guvernare. De asemenea, susținem clarificarea unor aspecte esențiale, de la situațiile în care pot fi adoptate ordonanțe de urgență, încă vag descrise în Constituție, fapt ce a permis utilizarea abuzivă a acestui instrument normativ, și

până la distribuirea între Președinte și Guvern a atribuțiilor de reprezentare externă și în raport cu Uniunea Europeană.

Echilibrul puterilor presupune **existența unor arbitri puternici și imparțiali**. Acesta este motivul pentru care dorim ca autonomia unor instituții precum Curtea Constituțională și Avocatul Poporului în raport cu factorul politic să fie sporită, în special prin regândirea procedurilor de desemnare a acestora.

Nu în ultimul rând, susținem cu convingere **eliminarea imunității parlamentarilor și membrilor Guvernului**, prea des folosită în ultimii ani pentru a bloca proceduri judiciare.

Reforma electorală

Considerăm că legea fundamentală trebuie să includă un set minim de prevederi referitoare la desemnarea primarilor și a președinților de Consilii Județene, de natură să asigure **stabilitatea sistemului politic din România**. Susținem în mod ferm **revenirea la votul în două tururi de scrutin în cazul alegerilor locale**, măsură ce ar permite legitimarea ocupanților celor mai importante poziții din administrația publică locală.

De asemenea, **PLUS** propune **redactarea și adoptarea unui Cod electoral** care să includă norme unice de organizare a tuturor tipurilor de alegeri (prezidențiale, locale, parlamentare, europene), precum și a referendumurilor.

Propunem pe termen scurt **creșterea numărului de parlamentari aleși în Diaspora** în mod direct proporțional cu cetățenii români cu domiciliul înregistrat în Diaspora. Pe termen mediu, considerăm necesară stabilirea unui mecanism prin care cetățenii români care locuiesc în Diaspora, dar care și-au păstrat domiciliul înregistrat în țară, să poată opta cu privire la circumscripția în care vor fi luați în calcul în scopul determinării numărului de parlamentari.

Totodată, susținem **crearea unui Registru Digital al Diasporei** ce oferă o identitate digitală fiecărui român plecat din țară, oferă suport pentru corelarea numărului de senatori și deputați conform numărului real al românilor stabiliți în străinătate. Pe baza acestuia se vor stabili drepturi de reprezentare și asistență în țara gazdă din partea consulatelor românești, acces la resurse on-line de informare, de educație, asistență pentru repatriere.

Reforma administrației publice

Ne dorim o Românie cu o **administrație publică integră și competentă**, a cărei activitate să fie ghidată de reguli unitare, coerente și simplificate, care să poată oferi predictibilitate și coordonare actelor de guvernare, accesibilitate, deschidere și încurajarea participării civice în elaborarea și implementarea politicilor publice.

Ne dorim o Românie cu o administrație publică în stare să gestioneze eficient și echitabil **servicii publice de calitate**, prin profesionalizare și stabilitate, susținute de un sistem meritocratic de management al resurselor umane, prin simplificarea și raționalizarea procedurilor și a modului de funcționare în interacțiunea cu cetățenii și mediul de afaceri și care să devină un model de bune practici prin crearea unei infrastructuri care să asigure inovarea continuă a serviciilor publice, prin adaptarea acestora la nevoile și cerințele cetățenilor.

Ne dorim o Românie cu o administrație publică pregătită să acționeze pe baza **principiilor solidarității și cooperării teritoriale**, care să câștige respectul și încrederea cetățenilor prin onestitate și transparență în gestionarea resurselor publice în interes local, care își onorează promisiunile și își asumă rezultatele activităților.

Justiția

PLUS consideră că sunt necesare măsuri suplimentare de îmbunătățire a actului de justiție. Propunem modificarea legislației justiției și a legislației penale, astfel încât acestea să se **armonizeze cu instrumentele internaționale** în materie de combatere a corupției, precum și cu recomandările formulate în cadrul rapoartelor MCV, GRECO și ale Comisiei de la Veneția.

Ne dorim ca modificările aduse legislației din domeniul justiției să fie rezultatul unei analize de ansamblu, iar nu a urmăririi unor interese personale. Ne asumăm **deschiderea unor dezbateri largi**, organizate anterior adoptării modificărilor, incluzând atât reprezentanți ai magistraților, cât și ai mediului academic sau ai organizațiilor din societatea civilă. Orice modificări privind legislația penală trebuie să fie rezultatul unui consens, iar nu al impunerii de către o majoritate conjuncturală.

De asemenea, susținem cu convingere mijloacele de natură să asigure **accesul liber la justiție și termenul echitabil de soluționare a oricărui litigii**, iar principalul obiectiv asumat este informatizarea actului de justiție. Pentru o mai bună funcționare a sistemului de justiție, ne propunem de asemenea să regândim instituția medierii și să încurajăm arbitrajul, ambele de natură să degreveze instanțele de o parte a proceselor, asigurând un volum mai mic de dosare și, implicit, un termen mai rapid de soluționare.

Siguranța cetățeanului

România are nevoie de **integritate, profesionalism, coerență și eficiență** în acțiunea sa. Ne dorim un stat ce răspunde nevoii de siguranță a cetățeanului și apără valorile fundamentale ale statului de drept.

Considerăm vitală **dezvoltarea capacității instituționale** de a consolida un climat de siguranță a cetățeanului prin combaterea eficientă a infracțiunilor contra persoanei și patrimoniului.

Ne dorim intensificarea și eficientizarea acțiunilor care să aibă ca finalitate **prevenirea și combaterea infracțiunilor de criminalitate organizată** și criminalitate organizată transfrontalieră.

Considerăm necesară **optimizarea funcțională a structurilor de ordine și siguranță publică**, îmbunătățirea proceselor decizionale, gestionarea eficientă a resurselor umane, logistice și financiare.

COMUNITĂȚI SOLIDARE ȘI DESCHISE

În viziunea **PLUS**, națiunea are o profundă dimensiune civică și se bazează pe comunități solidare și deschise. Acestea funcționează atât în sens administrativ, cât și profesional sau valoric. Comunitățile au ca liant cultura, asociativitatea și solidaritatea, iar ca obiective promovarea prosperității și progresului social, prin consolidarea clasei de mijloc a societății românești și manifestarea empatiei în raport cu toți membrii acesteia, ceea ce generează încredere socială. **Puterea comunităților formate din cetățeni activi** constă într-un contact social constant, într-o viață socială intensă și generează, astfel, resurse participative, inițiative, proiecte și soluții valoroase pentru societate. Reprezentând mozaicul social al națiunii, comunitățile îi conferă acesteia un profil identitar, asigură resursele diverse pentru consolidarea sentimentului de mândrie națională și motivează manifestarea patriotismului civic.

Sensul pe care noi îl dăm comunităților este unul eminamente politic. Refuzăm și denunțăm orice tentativă de repliere comunitară ca soluție de fugă din calea angajamentului public. Dimpotrivă, vedem rolul comunităților în societate ca unul activ și creativ. Credem că este momentul ca **democrația de la firul ierbii să prevaleze** și să dea conținut instituțiilor specifice. Din acest motiv, noi considerăm că resursele, particularitățile și interesele oamenilor sunt cel mai adecvat cunoscute de către fiecare dintre ei, dar că nu pot să și le promoveze fără acțiune colectivă. Această acțiune este necesară și trebuie să plece de la comunități de interese și competențe, formate voluntar de către persoane care vor și pot să își pună problemele, nevoile și preferințele pe agenda civică și politică.

De altfel, **PLUS** însuși este fructul politic al unei largi rețele de comunități civice și tematice, organizate în Platforma România 100 (RO100), unite printr-un set comun de valori și principii. **PLUS** consideră **construcția capitalului social**, prin intermediul unor astfel de comunități, ca având un rol cheie în dezvoltarea viitoare și vede buna relație cu societatea civilă ca fiind crucială pentru construcția politică propusă.

Este și motivul pentru care suntem apropiați **liberalismului fundamentat etic**, considerând valorile liberalismului politic și civic, nevoia de dreptate, dar și securitatea socială ori sănătatea, la fel de importante ca proprietatea individuală și competiția liberă. Piața liberă și proprietatea privată sunt esențiale pentru a genera și asigura prosperitatea și libertatea individuală și colectivă. Ele nu garantează întotdeauna bunăstarea fiecăruia dintre noi. De aceea considerăm că acțiunea comunitară, prin cooperare altruistă și solidară, sunt pietre de hotar în construirea unei lumi libere și drepte pentru cât mai mulți oameni cu putință.

Comunități și culturi împărtășite

Într-un sens mai general, comunitățile se construiesc pe **culturi comune și vibrante**, care se articulează pe un ansamblu de valori și de proiecte împărtășite. Ceea ce îi ține pe oameni împreună nu este doar ceea ce moștenesc din trecut (limbă, națiune, credință etc.), nu sunt doar

valorile venind din alte timpuri dinaintea lor, ci și capacitatea de a se deschide spre alte culturi și spre alte valori. De asemenea, comunitatea se sudează prin proiectele pe care este capabilă să le imagineze pentru viitorul său, proiecte profesionale, proiecte civice și politice, de îmbunătățire a vieții în comun și de asigurare a unui viitor mai bun pentru generațiile ce vin.

Reziliența comunităților se bazează pe cultura împărtășită. O cultură împărtășită de toți cei care aderă la valorile, creațiile și practicile curente la un moment dat în societate. Dar e important de spus că nu există valori pure, creații absolute și practici exclusive: toate acestea circulă între comunități și culturi, valorile se creează și se legitimează prin schimb, prin dialog, prin deschidere spre celălalt. Considerăm că nu există comunități bazate pe valori absolute sau superioare altor comunități, ci doar comunități ale căror practici și culturi sunt mai mult sau mai puțin pregătite să răspundă provocărilor timpurilor lor.

Pentru o națiune cultura nu este un capriciu, este însuși fundamentul care îi conferă personalitate și îi atribuie valoare în contextul macro-identitar al celorlalte națiuni cu care interacționează cultural și geopolitic. Cultura este identitate în măsura în care reflectă în mod corect, fără derapaje ideologice, istoria, tradiția, mentalitatea, dezvoltarea, inovarea și influența unei comunități naționale într-un cadru larg, inter- și transistoric, social, cultural.

Pentru o raportare justă, atât națională cât și europeană, istoria și tradiția trebuie reasumate. Echilibrat, nu pentru a servi unor false imagini autogenerate, ci pentru a reuși **să ne poziționăm fără complexe** (nici de superioritate, nici de inferioritate) pe harta europeană și mondială și, mai ales, pentru a reuși să evoluăm valoric și creativ, astfel încât vocea culturală a României să devină una recognoscibilă și de neignorat.

Suntem conștienți că o Românie puternică nu poate fi construită fără **solidarități active** înăuntrul comunităților și între comunități, fără o participare convergentă și inovatoare a culturilor tradiționale, locale, profesionale etc. la construirea unei societăți drepte și a unei națiuni demne.

Cultura joacă un rol central în structurarea, reglarea și susținerea relațiilor comunitare umane, și generează coeziune socială, dezvoltă o sferă publică (o modalitate de a se deplasa dincolo de sine pentru a deveni parte a unei comunități), dezvoltă judecata (să gândești în mod clar prin stabilirea identității tale și prin faptul că nu trebuie să dovedești nimic, în sensul că cineva știe cine e, făcând parte dintr-o comunitate).

După toate presiunile și experimentele la care a fost supusă în secolul XX, **comunitatea va trebui reinventată ca formă de a fi împreună într-un mod participativ, cultural, civic și politic**, pentru membrii speciei umane. Prin urmare, una dintre cheile pentru a determina un viitor mai bun este de a construi reziliența comunității și a întregii societăți, bazându-ne pe culturi împărtășite, deschise și ospitaliere, încorporate în credințele și practicile cotidiene ale oamenilor.

CETĂȚENIE ACTIVĂ

Sunt numeroase locurile pe planetă unde democrația este sub asediu, iar lumea se confruntă în ultima perioadă cu o multitudine de crize interconectate de ordin politic, economic, social și, în ultima vreme, ecologice. Din ce în ce mai des, vedem cum soluții extreme precum discriminarea, intoleranța sau xenofobia devin tentații tot mai mari, iar iliberalismul câștigă teren în detrimentul libertăților oamenilor. Pe măsură pe tensiunile sociale escaladează și crizele se intensifică, fiecare dintre noi trebuie să facem o alegere cu privire la viitorul în care vrem să trăim noi și copiii noștri, între a sta cinic deoparte și un efort continuu pentru a proteja un mod democratic de viață.

Gradul de încredere în autoritatea publică ajunge la un nivel foarte scăzut pentru că, uneori, chiar structurile decizionale sunt cele care nu respectă o serie de drepturi cetățenești, precum consultarea și implicarea cetățenilor și actorilor sociali în elaborarea de politici publice. În perioada următoare, **PLUS** își propune **reconstruirea unui cerc al încrederii** plecând de la primul pas: politici publice realizate nu doar pentru cetățeni, ci și cu sprijinul cetățenilor, prin respectarea principiilor de participare publică.

Cetățenia activă este liantul care unește comunitățile și societățile. O democrație puternică se dezvoltă odată cu cetățenii săi și îi stimulează să se implice la toate nivelurile, plecând de la sat, cartier, localitate până la nivel național. Cetățenia activă poate avea forme foarte diverse, de la implicare în mici campanii de cartier, activități de voluntariat sau de consultare pe teme comunitare până la programe naționale de educație civică, apărarea drepturilor universale ale omului, conștientizarea în ceea ce privește statul de drept sau proiecte de includere socială, de exemplu.

O comunitate este cu atât mai puternică și mai vie cu cât cetățenii ei sunt prezenți în mod mai activ și mai solidar în viața sa. Un stat responsabil lucrează alături de societatea civilă pentru cetățenii săi, asigurând un echilibru între agenda cetățeanului și activitatea guvernamentală. Bazat pe liberalismul etic, **PLUS** propune o **guvernare participativă care respectă și susține societatea civilă**, printr-o corectă delimitare a sectorului neguvernamental de cel guvernamental și oferind cadrul legal și administrativ prin care activitatea civică să fie stimulată.

Cetățenii sunt cei care cunosc cel mai bine problemele la nivelul comunității lor și, de cele mai multe ori, au și motivația necesară pentru a le rezolva. O bună guvernare îi susține, prin intermediul autorităților, pentru a găsi soluții la aceste probleme în diverse moduri, primul pas fiind simplificarea, debirocratizarea sau eliminarea unor reguli care nu sunt necesare, dar și oferirea de resurse pentru ca soluțiile să fie rezolvate direct, acolo unde este posibil.

O astfel de abordare nu presupune o reducere a rolului statului în sprijinirea comunităților, acesta păstrând în continuare o funcție foarte importantă, în special pentru a asigura o viață de calitate tuturor categoriilor sociale, în special celor mai puțin avantajate. Dimpotrivă, presupune

o mai bună **valorificare a aspirațiilor și potențialului care există la nivelul cetățenilor**, susținându-i pentru a participa activ în viața comunității lor.

Sectorul guvernamental și cel neguvernamental pot conlucra pentru a ajuta comunitățile și cetățenii să-și dezvolte cunoștințele, abilitățile și atitudinile, pentru a avea încredere în sine și în cei din jur și pentru a putea contribui în mod relevant la progresul societății. Acestea sunt esențiale pentru a crea împreună o societate mai puternică, mai democratică și mai solidară, care permite indivizilor să participe activ și să își găsească o voce articulată, indiferent de categoria socială din care fac parte sau de nivelul de educație. În același timp, permite comunităților să intre natural într-un proces de maturizare și să-și asume din ce în ce mai bine responsabilitatea pentru acele aspecte care sunt importante pentru ele. Nu în ultimul rând, reduce inechitatea socială prin înzestrarea categoriilor sociale mai puțin avantajate cu competențe, precum și prin facilitarea accesului acestora la resurse care să le dea posibilitatea de a le fi recunoscută valoarea contribuției în comunitate.

+plus